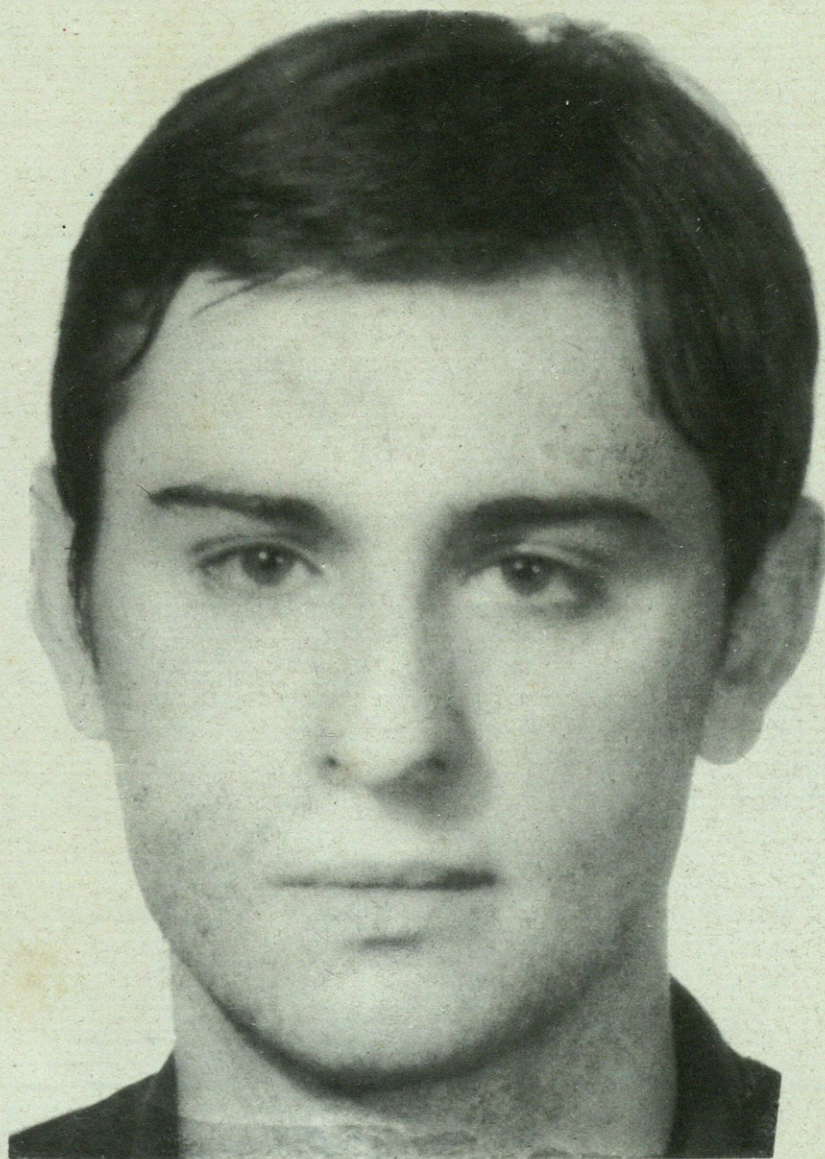

zeruko
ARGIA

1976-Abuztua-8-15-XXVI garren urtea 699 zenbakia

NOIZ ARTE?

**LURRAREN EMAITZAK!
LURRAREN OSASUNA!**

Jabea:
Nafarroa, Kantauri eta Aragoi-
ko Kaputxinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1
Donostia, Okendo, 22
Telf. 41-95-88

Zuzendaria:

Kaletano Ezeiza Iturriza

Antolatzaileak:

Donato Unanue, Mikel Atxaga
eta L.A. Aranberri

Berri-emaleak:

M. Bujanda (Iruñea), Odile Kru-
zeta (Elbar), L. Baralazarra
(Markina), Axari (Idiazabal),
Idiakez (Deba), Alix Trueba (Ka-
rrantza), Etxetxukoak (Herrera),
ta (Baztan), Uztarri (Olatzun),
Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Ha-
rri (Zestoa), Murumendi (Bea-
sain), Katazuri (Durango) eta
abar.

HARPIDA SARIA:

Barruan 600 pezeta

Korreo batasuneko
herrietan 700 pezeta

Atzerriakoko beste
herrietan 850 pezeta

Airez, aldez aurretik
galdetu

Salmenta (ale
bakoitza) 20 pezeta

Moldiztegia eta idazkola:

«Graficas Navasal»

Camino de las Canteras, s/n.

IRUÑEA

D.L.: 80-1963

Azal-egilea: Ernio S.L.

NOIZ ARTE?

Norbait bahitu izan dutenean Frantziako eta Espainiako poliziak
bazter eta etxe-miatze gogorak egin izan ditu. Komunikabideak
ere jendea kupi erazten gogotik saiatu izan dira.

Oraingoan honelako ezer gutxi sumatu dugu. Muga-zaintzaileak
patxadan egon dira: ez dute erreka zulorik, bordarik, hartzulorik,
oihanik eta mendi leporik miatu beharrik izan. Kamio bazterretan
ere ez dugu inoiz bezalako egonaldirik egin. Komunikabideentzat
ere ez da berri interesgarria izan. Denok gara amaren seme, baina
ez ama berdinaren seme.

Izan ere bi herriren arteko borrokan dihardugu. Aspaldidanik
du Euskal Herriak, bere gain, zentralismoaren ezpata desafioka.
Euskal kutsua duen guztia desegin nahirik elkartu ziren zentralis-
moa eta faxismoa. Eta, jakina, zentralismoaren eta faxismoaren
aurkako borroka zigorgarri da, eta Euskal Herriaren aurkako, al-
diz, goraipagarri.

Euskal Herria bizi dadila nahi dugu batzuk, beste zenbaitek,
ordea, hil dadila nahi du. Bi indar hoiere arteko gerra aspaldi hasi
zen, eta, bolada batean amaituko denik ez dirudi.

Eguerdiko eguzki betea bezain argia den egia hau ez du ikusten
zenbaitek. Ez du ikusi nahi, behar bada. Amnistiari jarri zaizkion
mugak dira lekuko, besteak beste.

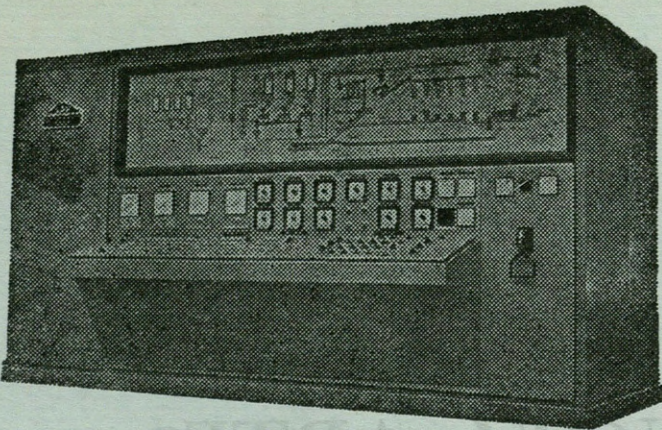
Amnistiaren premia inork baldin badu Euskal Herriak du. Ha-
lere amnistiaren zumuaz Euskal Herriak gozatuko du gutxien. Izan
ere Euskal Herriari erantzun jator bat eman nahi ez zaion bitar-
tean, zaila da borrokan dihardutenak kalera bidaltzea. Zentralis-
moarentzat kriminal direnak Euskal Herriarentzat gudari gerta dai-
tezkeela konprenitzen ez den bitartean, ez da egiazko amnistiarik
izango.

Euskal Herriaren oihua amnistia izan da, baina amnistia horrek
Euskal Herriari bere aginpidea emateko eskatzen du. Hori ukatzen
zaion bitartean Euskal Herriak ez du amnistiarik ezagutuko.

Geuron buruaren jabe izan nahi dugu euskaldunok. Ez dugu fa-
xismoaren erasopean bizi nahi. Atzerriratuak eta giltzaperatuak kale
lasaietan ikusi nahi ditugu.

NON ZER

IKURRINAREN ARAZOA,	
I. Bujanda	3
DEMOKRAZIA ETA	
DEMOKRAZIAZ,	
Azurmendi	5
SOARES POLITIKO	
AUSARIA, D. Unanue	6
DONOSTIAKO MAGIS-	
TERIOKO ESKOLA ETA	
EUSKERA, Goenaga	10
BASERRITARRAK,	
Alkiza	11
ELIZA, Arostegi	12
MENDARO BITAN	
ZATITUA	13-14
FORUEN ALDEKO,	
UDAL BERRIAK	16-17
ZARAUTZ ETA	
DEBAKO JAIK	19-24
EUSKAL HERRIETATIK	25-27

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez iraultzeko
electroniko tresnak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak
Ikusgailuak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-regulado-
rea berekin duelarik.

HYDROMATIK (Alemania)

Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta
iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko pro-
gramak.

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzailea.

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko
loturak eta lanak.

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)

Goi preslotarako uraga
giltzadunak.

TUROLA (Italia)

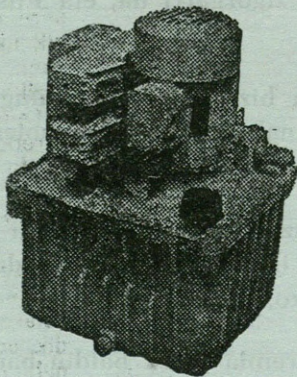
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)

Indar irazkiak eta
itzulerakoak.

ADA

Uztai gisako euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:
Jolastokieta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 ari) ta

353440 (5 ari)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15. SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ok

sukeldian

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentauak.

FANDERIA

ERREENTERI

o y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak

Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

«Bandera guztiak dira politak, baina gero...».

Hola mintzatzen zen anarkista hura. Duesoko gartzelan ginen. Iritzi denetako mutilak hantxe. «Talleres»-etako gela zabala zen gurea. Politikaz hizketan hasten ginenean horrekin bukatzen zuen: «Bandera guztiak politak dira, baina gero...». Edozein banderak haserre, zarata, borrokak ekartzen dituela esan nahi zuen «gero» harekin. Guretako asko Puerto de Santa Mariara eraman gintuzten. Ez dakit lagun gogor hura bertan geratu ote zen ala beste norabait bidali ote zuten. Nik, behintzat, betiko galdu nuen bere aztarrena.

«Guztiak politak dira, baina gero...» Beste hainbeste gerta ohi da ikurrinaren ere. Pozak eta txaloak bezala, liskarrak eta istiluak sortzen dira bere inguruan. Zuzen zegoen anarkista

bakarrik izatez gain bidegabe haundia zela, zion, besteetara besteentzat hedatzea.

Hasiera hartan, jakina denez, Sabin bizkaitar abertzalea izan zen. Ez zait neri iruditzen hori taktika soilak zenik. Apalki diot. Honetan osamen bat, hazkunde bat, aurrerako eboluzio bat Sabinengan jazo zela deritzat. Gero euzkotar abertzalea izatera iritsi zela gauzarik argi, garbi eta gardenena da. Euzko Abendaren gogoratu besterik ez dago.

Ikurrinari buruz ez dakit nik Sabinen baitan holako eboluziorik izan ote zen. Izango da gehiago dakienik.

Baina sorburuaren, jatorriaren datua kondairarako datu bat besterik ez da. Ordutik honera zenbat laino!, zenbat ur zubipetik paseal, zenbat aldakuntza buru-bihotzetan! Ikurrinaren garrantzia ez dator nagusiki Sabin-en as-

BANDERA GUZTIAK DIRA POLITAK...

giltzapekidea. Areago behar bada gure kasuan. Nahasmena pizten da ikurrina azaltzean. Debekatuta dago bera lau haizetara agertzea. Biziak galdu dira alde eta kontra, jartzeagatik eta kentzeagatik. Separatista omen da gaixoa. Euskal Herri osokoa ere ez omen da, bizkaitar hutsa baino.

Hasiera hartan Bizkaiarentzat baka-rik Arana-tar Sabin-ek asmatu zuela gauza probatua dirudi. Azpiko kolorea gorri eman zion, Bizkaiko harmarriarena bezala. Gurutze berdea Ander Sainduarena. Eta honen gainean Bizkaiko Harmarritik ere hartua, gurutze zuria, kristau gurutzea. Horrela osatzen da ikurrina, «bigurutzuna», bi gurutze dituen. Horrelakoa nahi izan zuen Sabin-ek. «El Diario Vasco»-k uztailearen 23an Sabinen anaiaren idazki zatia zekarren. Ikurrina Bizkairako

moetatik, baizik eta Euskal Herriak ikurrin horri egin dion ongi etorriatik. Hemen datza noski arazoaren muina. Ikurrinari herriaren borondateatik dator- kio indarra. Euskal Herri osoak bereganatu du ikurrina, beretzakotu du. Ikurrina onartzen dutenek Euzkadiko banderatzat daukate, hasieran Bizkai- rakoa zela jakin arren, Sabinen gogo- a Bizkaiko ikurrina partzea zela jakin eta ere. Ikurrinak Euzkadi esan nahi du gaur eguneko euskaldunentzat. Alde bateko eta bestekoek hori dizue aitortzen. Ez dago horretan okerririk, egos- gogortasunik, inolako imposiziorik, Sa- binen anaiari orduan hala irudituaga- tik. Euskal Herriak bere egin du iku- rrina. Berea dela erabaki du. Eta ondo erabaki ere. Euskal Herriko indar po- litikoek eta bestelako elkar- teek ere berdin pentsatu eta jokatu dute.

IKURRINAREN

ARAZOA

I. BUJANDA

Iparragirreraren asmoetan kanta bat besterik ez zen «Gernikako Arbola». Baina Euskal Herriak bere egin zuen. Hontatik dauka kemena, balioa eta pi- sua «Gernikako Arbolak». Arazo haue- tan herria da hitzegin behar duena.

Gauza batek, kausa batek indarra hartzen duenean, jangai edo merkagai bat jendeak gogoz erosten duenean, liburu bat besteen gainetik zabaltzen duenean, behar bat, premia bat betetze- ra etorri delako izaten da. Jendea, po- pulua, herria, holako baten zain ze- goen, jakinikan edo jakin gabeen. Ho- rregatik «zer» horri ohi ez bezalako harrera on berezia egiten zaio. Ikurri- narekin holaxe gertatu da, bada.

Euskal Herriak bere batasunaren, bere kontzientziaren sinbolo bezala hartu du ikurrina, herri bat izateko be- re sentipenaren azalgarri bezala. Eus- kal Herriak ez zuen, lehenagotik, bere osotasuna adieraziko zuen banderarik. Hutsune hori bete nahi izan du ikurri- na bereganatuz bere nortasunaren agergarri izan zedin. Premia zuen. Ko- meni zitzaion. Garaia zen. Herrialde honetako nahiz horretako izan, euskal- dunak ikurrina zabaldu nahi izan du bere izatearen seinale argitatzat. Ikurri- nik ukan ez balu asmatu beharko zu- keen. Orain badauka. Ez du bazterrean utziko.

Legez kanpo ezarria dute, ordea, Errepublikaren denboretan libre zena, beste aldean libre dena. Separatista omen orain eta hemen. Honela deriz- kie gerratean kontra izan zutelako. Bo- lada batean, orduan... kontra ibiliak gartzelatan egon ginen. Baita gero ir- ten ere. Ikurrina besteen aldean izan zelako ezin daiteke zigorpean orain- dik eduki. Joan ziren aldi haiek. Bizi nahi du Euskal Herriak. Bizi errespe- toarekin, alegia, berez eta izatez den eta duenaz.

Ez dago horretan ezer zigorgarri- rik, ez legezko ordenaren kaltegarri- rik, ez indarrezko erasorik edo Esta- du jaundiasunarentzako arriskurik.

Alderantziz, ikurrinak lagun diezai- oke politik ekintza anaikorrari, elkarre- kio itzalari, guztien bizikidetasunari. Ikurrinak zuzentasun eta bake eskein- tza dakar.

Heldutasunaren eta oreka osasunga- rriaren izenean hemendik eskatzen dugu askatasuna ikurrinarentzat eta askatasuna, ikurrinagatik, itzalpetuen- tzat.

Agerian behar duena ez dezagun zokora.

GUTUN IREKIA

"ZERUKO ARGIA"RI

Agur terdi:

«MUTILAK GAITUK, ALAZANKOA» idazlana «Zeruko Argia»ren 692'gn alean irakurri dutanean, erruki eman dit Euskalerri'ak, erruki eman dit euskaldunak, erruki eman dit ZERUKO ARGIA aldizkariak.

Idazlanean arrotzen dana, jolaseko arazo arin eta utsa izango bailitza, «IRRIPAR EGIZU, ARREN» dakar buru-buruan.

Beste gabe, «EUSKALDUNA: NEGAR EGIZU, ARREN» idaztera bear-tzen nau.

—oOo—

Onelatsuko zerbait uste nuan orain arte: Gu erri txikia izaki, gu euskaldunok gutxi izaki, bestek atzerritik goraldu gaitzan eta aintzakotzat artzeko gai ez gifaia uste nuan; gu ez gindezkeala bestek kanpotik jaso ta goraldu zai egon, alegia.

Guk, euskaldun gutxi ta sakabana-tuok, etsipenean betiko eror ez gaitezen, geurok saiatu bear genduala uste nuan, geuron buruak jasotzen, pizten eta zuzperten.

Guk geurok jo bear genituala egin-aalak eta bi, ditugun ondasun apur-rak argitara azaltzen; ditugun doaiak elkarri ikus-erazten; gure Erriak eman dituan seme-alabak, bertan naiz-ta kanpora zerbait onik gizarte ta munduari eman dietenak, munda osoaren aurrean geuretzat txalotzen.

Alaxe uste nuan nik.

Eta sekula santan ez nuan usteko, euskaldunok euskaldunori irri ta burla, iseka ta parre egin genezaiekenik. Ez nuan bereala usteko, guk geuron buruak arlote parregarritzat azaldu bear genituanik!

Ume-jolasetako arroxkokeri ximple-etan ote gabilta, bada, euskaldunok? Alaxe dirudi, egia esan, goian aipatu-riko idazlana irakurtzean.

Orren iñozoak ote gera, bada, euskaldunok?

—oOo—

Ikaraturik utzi nau, idazlan ortan egiten dan izen-naasteak: Ainbeste eratako gizonak, ain gisa ez-berdiñe-takoak, NERE USTEZ, iñor-iñork esa-

ten ez duan tankeran naasirik ikus-tean, izututa gelditu naiz.

Aymeric Picaud'ek XII'gn mendean idatzi zituan zenbait arinker ta gaitz-esan, alde batetik; eta 300 euskaldu-nen izenean Carrillo'ri egindako gutun irekia, bestetik, ez al ziran burla-aize-rik gabe garbiago bereizteko arazoak?

Eta... bein euskaldun batzuk izen-datzen astean; gure erritik kanpora zertxobait bederen ezagun diran euskaldunak izendatzekoan, BESTE ASKO aipa zitezkean batzuk baiño garrantzi-geiagokoak. Zergatik ez da egin?

Euskaldun gizagajuok parregarriago uzterik bai ote zegoan? Beldur naiz ezetz.

—oOo—

Aurreraxeago jarraituz, BAT BITAN BANATZEN DA liburua dala-ta, nik GOIZ-ARGI'n idatzi nituan zenbait za-ti aldatzen ditu, norenak eta nondik artuak diranik esan gabe. Gaiñera, nai diran ondorenak ateratzen diralarik idazlanean.

1'go: «Sortalde osoan sortu den li-bururik onena euskaldunok egin du-gu» esaten du «Irastortza»-k. Eta on-doren, nere itz auek aldatzen ditu: «Iker-lana gisa ortan egin duan beste bat bakarraren izena jakin nai nuke SARTALDEAN». Ageri danez, nik ez diodana egozten dit isekaz eta oker.

2'gn: Ez dut esan ez Sortaldeko ta ez Sortaldeko libururik onena danik. Baiña berriz esango dut, aurrekoan baiño zeatzago mintzatuz esan ere: Iker-lana GISA ORTAN egin duan Sar-talde-pentsaerako idazle EZ-MARXIS-TA baten izena jakin nai nuke, NEUK EZ DAKIT-ETA. Nik ez diot besterik.

3'gn: «Iralaren Ebanjelioa» esanaz iseka egiteko liburua ote da? Azter beza irakurleak, gauzak ala diranentz.

Ba-dira euskaldunen artean marxis-muari buruz asko ikasiak eta asko idatzi dutenak: Azurmendi, Garate anaiak, e.a. Atera ote diote liburuari agerian eta idatziz akats sakonen bat? Nik da-kidanez, ez da gertu. Euskal-astekari batetik irriparez eta isekaz erasotze-ak, zer adierazten ote du? Nor goraltzen ote? Nori mesede egin ote?

4'gn: Nik esatera, beste bat litzake jakintza-maillako jokabidea: Liburuaz kanpoko esanak eta jardunak alde ba-tera utzirik, LIBURUA BER-BERA az-

tertzea; isekak eta burlak egiteko ere, ala bear ba'litz, argibideak eta arra-zoiak LIBURUTIK BERTATIK ateratzea. Orixe bakarrik litzake ikasien arteko jokabide «zientifikoa».

Alderantziz, libururik itz-erdi baten argibiderik atera ez, eta bitartean bes-te batzuen esanak artuz iseka egitea, ori ez da...

5'gn: Azkenik, G OIZ-ARGI'n idatzi nuanari arrazoi ematen dio jokabidez bete-betean ukatu nai duan une be-rean. Izan ere, AZTERTU ta IKASI izan ba'lu «Bat bitan banatzen da» liburua, etzuan irriparrak, iseka ta burlarik egingo.

—oOo—

Galdetzekoa da, jakiña, IRASTOR-TZA ori nor dan. Ain zuzen, abizenez Irastortza dan idazlerik ez bai-dugu ezagutzen. Beraz, norbaitek darabil-kian «izen-ordea»?

Uste ortan gaudelako zuzentzen diogu «Zeruko Argia» berari ta ez «Irastortza »ri, eskuarteko gutun ire-ki au.

Bestalde, «izen-ordeko» baten estal-kipean gorderik argitaratu diran ise-kak eta irriparrak, nere ustez, ez dira «Zeruko Argia» asterokoa bera ere zi-priztindu gabe gelditzen. Eta gauzak guk uste ez bezala ba'lira, esan giza-legez eta saiatuko gera giza-legez ar-tzen.

ZERUKO ARGIA'ren arpidedun eta irakurle,

GAZTAÑAGA'tar JESUS'ek

Irastortzaren oharra: Mimentzaren Herrialde anti-euskalduna, Enrique Mugicaren M. Atxaga racista eta Gaz-tañagaren Irastortza adar-jolea per-sona bakarraren deiturak dira. Eta hori jakin ondo bazekien Gaztañaga jaunak.

Gaztañagaren izenik aipatu ez baldin banuen eta jendearentzat hain ezagu-na ez den deitura erabili, alferreko esamesik eta gaizpiderik ez jartzearren egin nuen. Oraingoan ere Gaztañagak behartu nauelako agertu ditut izku-tuan askoz ere hobeto zeuden bi ize-nak.

Nik ez diot BAT BITAN BANATZEN DA liburuari parrerik egin: are gutxia-go euskaldunari eta Euskal Herriari. Zenbait esan arlote eta parregarri-ri egin diot iseka piska bat. Bromako gauzak broman hartzen jakin eta, bes-teren begiko makarrak ikusi aurretik, geuron begiko abea ikus dezagula.

IRASTORTZA

Demokrazia

eta

demokraziak

Joxe AZURMENDI

Nahitaez demokrata izan behar da orain. Demokrata ez denak, zer egin? Txaketa aldatzea ere ez da uste zen bezain erraza: txaketa zaharra haragiari itsatsita bait zegoen.

Txaketari izena aldatzea da errazena. Aski da lumazo bat eta ongi kolaboratzen duen prentsa manukor bat mendeana, oso mendeana, eta edozein diktadura gauetik goizera demokrazia organiko bihurtzen da. Hori, adibidez. Beste lumazo bat, eta demokrazia organikoa asoziaziozko demokrazia bihurtzen da. Paper guti kostatzen da hori dena.

Ez litzateke hala izango, demokrazia krisian ez balego. Demokrazia hitzaz jolasean nolanahi ibiltzerik ez balego. Aspaldi hasi ziren jolasak eta krisiak. Hasi XIX. mendeana, eta lehen Mundu Gerraren ondorenean batez ere, eskuinetik nahiz ezkerretik, demokraziak burlatzen ahalegiten zuten jendeak. «Burgesen eta plutokraten aginpidea al da demokrazia?», ari ziren faxistak garraisika. Sekulako demokrazia eka- rri ziguten...

Beste batzuek, egiazko demokrazia inauguratzeko. Proletargoaren Dikta-

dura eraiki nahi zuten. Eta eraiki zuten, eraiki. Sekulako demokrazia...

Funtsean Alderdien gorrotoak gida- tzen zituen «demokraziok». Herri De- mokraziak eta demokrazia organikoak. Eta halakoxeak dira, izan ere: Alderdi pluralismorik gabe, oposizio agiri ga- be, prentsa librerik gabe, Alderdi po- litiko eta interes organizazio berezien autonomia gabe (sindikatoena, adibi- dez), poderio politiko eta ekonomiko- en batasun osoaz, eta abar.

Lehen ilun zegoen, demokrazia de- mokraziarik ote zen. Eta bigarren de- mokrazia mota hura sortu zenean, be- rriz ere zerbait ilunago gelditu zen, zer den demokrazia. Demokraziaren izen gehiago eta izan gutiago.

Jatorrizko demokrazia motak Alder- di eta interes talde berezi eta instan- tzia sozial asko du. Bigarren demo- krazia motak Alderdi bat bakarrik eta aparato guziz hierarkikoa, industriatik hasi eta kiroletaraino, dena egitamu orokor batetan antolatzen duena.

Bigarren Mundu Gerraren ondotik hirugarren demokrazia mota bat za- baldu da: Militar Demokrazia edo ze- sarokrazia. Eta demokrazia ideiare- n eklipse oso bat ez badadukagu iada- nik, urruti ez gailbitza.

Hirugarren Demokrazia mota honek Alderdirik bat ere ez du: «mogimen- du» batetan oinarritzen da, antza. Zi- nez, Armadak eusten dio, ez bestek.

40 Estatutatik gora dira munduan Militar Gobernu batez: Chilen eta Pe- run, Bolivian eta Argentinan, Indone- sian nahiz Libian, Ugandan, Hego Ko- rean... Israel eta Kuba bezalakoak ai- patu gabe: militarrek eta politikoe- k noiznahi albia truka lezaketen tokiak.

Hirugarren Munduan, batez ere, hi- rugarren demokrazia tipo hau ari dira entseiatzen. Zesarokrazia. Baina ez zaigu esaten, ez, sistema politiko hau besterik ezin duenaren aterabidea de- nik. Bai zera. Beste sistema guzien superazioa omen da. Sortaldeko na- hiz sartaldeko sistema guzien supera- zioa.

Juan Domingo Perón Latin Ameri- kan eta Sukarno Asian izan dira «hiru-

garren posizioaren» profeta haundiak. Lehenago, Kemal Atatürk eta beste halako batzuk daude. Luis Felipe eta Napoleon III. na, orduan asmatu bait zen «zesarismo» izena, izenik ez due- na ere nolabait izentatzeko. Han urru- ti, Zesar agiri da. Historia zaharra, hortakoz.

Orain agintzen dute, hemengoa «de- mokrazia espainola» izango dela. Eta adjetibo bat gehiagok demokrazia gu- tiago utziko duela, susmoa sortzen da berriz ere.

Adjetibo gehiegi ari gara demokra- ziari asmatzen. Eta Jainkoak daki, txaka- ta honi zenbat izen berri emango zaion oraindik: txaketa erantzi eta de- mokrazi-demokrazia, kafe-kafea, maku- tsetan gelditu arte. Adjetibo gutiago eta sustantibo gehiago.

ORGANIKOA
ALA
HOR GAINEKOA?

HEMEN
FORUKRAZIA?

SOARES, POLITIKO AUSARTA

Eanes lehendakariaren enkar-guz Mario Soares lehen minis-troak osatu du bere lehen go-bernua. Behin eta berriz esan zuen bezala sozialistez bakarrik osatu du gobernu. Beste alderdietako inork behintzat ez du gobernuan parte hartzen. Sozia-lista alderdiaren bazkide ez di-ren hiru gizon badira baina hauek sozialisten programa onartzen dute ordea. Beste hiru militarrek dira. Militar hautatik bat Eanes lehendakariaren lagu-na da eta komunistek asko kri-tikatu zuten eta duten gizona: Firmino Miguel. Defensarako kargua eman dio honi, kargu haundia beraz. Firmino Miguel hau Eanesen laguna ez ezik Spi-nolaren adixkide ere izandakoa omen da. Gaur egun ere Spino-laren adixkide jarraitzen ote da? Hori da jendeak egiten duen gal-dera. Soaresek esan duenez, ber-riz, Firmino militar leiala omen da nahiz eta komunistek bere izen ona zikindu nahi izan arren.

Soares ez da atzean gelditzen den gizona. Ausarta betidanik izan da. Kritikari ez dio beldu-rrik. Beti sendo eta tinko azal-tzen da bere jokeran. Dударик ez duen gizona dirudi, itxuraz be-hintzat. Eta orain arte egia esan behar da, gauzak ez zaizkio gaizki ateratzen.

Soares «burgeskume» hau txi-ki txikitandik bere familiatik bi-zi izan da politika giroan. Bere aita 1910 urtean Portugaleko le-hen Republikan ministro izan zen eta aitarengandik asko ika-sia dela behin baino gehiago-tan aitortu du. Gaztetan, ikasle zelarik, Salazarren aurkako gaz-te demokratiko mugimenduan parte hartu zuen. Abogadu ka-rretera Lisboan egin eta Sor bo-nan —Parisen— osatu zuen.

Abogadu karrera Soaresentzat are eta gehiago politikan mur-giltzeko bidea izan zen. Aboga-du bezala espetxeratuei lagun-tzen ahalegindu zen eta dirua irabazi ezean fama eta izena ira-bazi ahal izan zuen. Famarik ge-hiena Delgado —Salazarrek hil erazi zuena— militarren fami-li interesak zaintzen irabazi zuen. Baina fama ez ezik nahiko sufrimendu irabazi du gizon ho-nek.

Kartzelan behin eta berriz egon behar izan du. Azkenean 1968 urtean Portugaldik alde egin behar izan zuen. Lau urte horrela igaro zituen eta bidena-bar Europako sozialistekin ha-rremanak lotuz eta sendotuz. Lo-

tura horiek —gauza nabarmena da— Soaresentzat izugarrizko laguntza bilakatu dira. Europako sozial demokraten laguntzarik gabe gaur egun, ziur aski, ez zuen izango duen kargurik.

Baina Soares ez da txorimalo bat. Gizon indartsua da. Komu-nisten aurka agin duen borroka gogorra izan da. Conhal eta be-re lagunak aginteko indarrak ge-hiena beren eskuetan zutela Soares altxa zen bezala altxa-tzeko eta irabazi zuen bezala irabazteko zinez politika sena eduki behar da. Baina dena be-harko du. Gaur egun Portugalek dituen arazoak ikaragarriak bai dira.

Portugal urrerik gabe ari da gelditzen. Diru kuxkax husturik daude. Geroz eta zor haundida-goak ditu. Europa eta Ipar Ame-rika diru asko daude hartzeko. Nekazarien bizibidea murrizten ari da. Aurtengo legorteak gau-zak ez ditu bat ere erraztu. Bi-zimodua, bestalde, asko gares-titu da. Herri haundietako lan-gileria inflazioaren ondorenak gogor ari da jasaten. Udazke-nean langileriak borrokan gogor egingo du ziur aski.

Ez, Soaresek hartu duen zama ez da txantxetako. Bere alder-dian, gainera, badu eztabaidarik. Ezker sozialistak beldur dira. Soaresek benetan sozialista jo-koa egingo du ala sozial-demo-kraziaren bidea hartuko? Hori da askok egiten duen galdera.

Komunisten aurka borroka ira-baztea ez da guti baina gober-nuan lan egiten asmatzen zaila-go da. Are eta zailago da Pa-rlamentuan gehiengorik ez de-nean. Portugal benetan ikuski-zun da. Esperientzia zoragarria da. Sozialistek agintea dute. Baina zer egiteko?

ITALIAN

KONPONZAILEAK

Italian Portugalen bezala kolore ba-tez osatutako gobernu: Portugalen sozialistez osatutakoa eta Italian kris-tau demokratez. Bi gobernu hauek ez dute Parlamentuan gehiengorik. Biek beraz joko korapilotsu bati heldu dio-te. Baina biak halere egoera desber-dinean arkitzen dira.

Italian berriro ere gizon berri guti ikusten da gobernuan. Aldaketa haun-dirik ez da sortu. Betiko Andreotti da buruzagi. Gizon hau azkeneko urte hautako gobernuetan ministro nahiz lehen ministro ikusi izan da. Hiru al-diz, behintzat lehen ministro izan da. Zergatik, beraz, Italiak erabaki sen-do, azkar eta berriak eskatzen duen garaian betiko horietako bat buru ja-ri?

Andreottik arazo konpontzaile prati-ko horietako bat da. Elkarriketan da-kiena de gainera. Hori komunistentzat garrantzi haundiko gauza da. Kristau demokratek hori oso gogoan izan du-te. Komunistentzat kristau demokraten artean gizonik/egokienetakoa Andreotti da. Gizon hau komunistek oso gutitan kritikatu dute. Esperientzia duena, el-karriketan dakiena eta komunisten-tzat egokienetakoa, horra hor Andreo-tti lehen ministro eginerazi duten hiru arrazoi.

Komunistak, egia esan, oraindik ez dute beren postura argi eta garbi azal-du. Lehenik Andreottiren Parlametu-ko hitzaldia antzun nahi dute. Andreo-ttiren programa entzun ondoren eman-go dute beren iritzia. Hori aste honetan gertatuko da. Baina komunisten postura ez da oso gogorra izango. Kri-tikatuko dute. Horretan zalantzarik ez dago baina ordegorik ez dute joko; paso esango dute. Komunistek ez dute Parlamentuan botorik ez alde eta ez kontra emango.

Baina horrela ez dago luzaz aritze-rik. Alde batera ala bester aegin be-harra dago. Komunistek beren bide-ari jarraituko diote, seriotasun batez jokatzeko hitz jario baten erori gabe. Poliki poliki irixteko bidea hautatu dute. Kristau demokratek berriz za-lantza osoz ibili dabilta. Sozialistek berriro ere ezetz esan dutelarik azken urte hautako politika aurrerakoiagoa egin beharko dute. Jokabide aurrera-koiagoa eramanaz sozialistek beraga-natzea ez litzateke harritzekoa izango. Eta hori da agian Andreotti eskuiko-rrak egin nahiko duen jokoa.

Sozialistek buruzagi berria aukera-tzean horrelako zerbait agertu dute. Craxi 43 urtetako gizon gaztea ez da behin ere ezker aldetik nabarmendu. Kristau demokraten alde bezala azal-du izan da. Hau ere gizon praktati-koa da. Elkarriketan dakiena. Beraz asko luza gabe kristau demokratekin konponketa batetara irixtea ez litz-a-teke izango.

Helsinkiko Batzarraren urtebetetzea

Urtebete da Europako elkar lan eta sekuritateko batzarrea ospatu zela. Hots eta zarata haundiz egin zen. Europako buruzagiak han ziren. Espainiatik C. Arias Navarro han izan zen, herbestera bere lehen eta azken irteera eginaz.

Urtebete bat ez da nahiko gauza behar bezala aztertzeke, baina bai zerbait ikusteko. Helsinkiko batzarreak ez du beste munduko ondorenik izango. Europako estadiak elkar lanean ipintzeko eta elkar errespetatzeko beste zerbait hortu beharko da. Izan ere, munduko bigarren guduak utzi zuen egoeraren onartze bat izan zen batipat batzarrea. Europa eta Mundua bi haundi-maundien inguruan diharduenaren aitorten bat izan zen juri-diko itxura bat emanez.

Estaduek elkar errespetatu behar dutela aitortu zen eta herri bakoitzaren nahia zaindu eta gorde behar zela ere adierazi zen. Baina hori hitz hutsa izan da. Txipren, Portugalen eta Italian gertatu dena eta gertatzen dena gogoratu besterik ez dago. Haundi-maundiek zer presio egin nahi eta egin dituztenak ikaragarriak izan dira.

Halere arazoak hitzeginaz konpontzen omen dira eta Helsinkiko batzarrea pikotara botatzerik ez dago. Pauso bat izan zen buruzagi guziak bildu eta Europako estadien harremanetarako arau batzuk prestatzea eta izenpetzea. Hori txalotu beharra dago baina zerbait hobea sortuko den esperoan geldituz, ordea.

TANAKARI ERE EZ DIOTE BARKATU

Ez diote barkatu. Gizon ospetsua eta politiko haundia izango zen baina halere barrura sartu dute. Japoneko buruzagi indartsua izandakoa eta buruzagi ez zenean ere atzetik edo izkututik agintzen zuen gizona zen Tanaka. Baina ez alferrik, azkenean, lapurtzat joaz espetxeratu egin dute.

Gertaera honen arrazola nahiko jakina da. Japonen besteak bezalaxe abi-

oien eta guduko beste zenbait iskiluren beharra du. Tresna horiek estadipean bertan egin ala herbestean erosi erabaki beharra izaten da bate-tik eta herbesteari erostea erabakiz gero justu zeini erosi hautatu beharra dago bestaldetik. Miloi askoren arozoa da hori.

Tanakak zenbait gudu tresna etxean egin beharrean Ipar Amerikako Lockheed trustari erostea erabaki zuen eta joko berdina egin zuen abioiak erostean ere. Erabaki horiek, berez, egoiak izan zitezkeen. Eta hain zuzen erabaki horiek hartu zituenen, Tanaka ez zen oso kritikatu izan. Baina gauzak gero argitu dira. Tanakak Lockheed etxeari erostearren miloi asko jaso duela gero jakin da.

Miloi mordoz osatutako eskupekoagatik erosi zituela Japonen industria-ren aurka gainera gero jakin da. Eta ez diote barkatu. Barrura sartu dute.

Tanakaren indar haundia zelako nola edo ala espetxeratu gabe geldituko zela uste zen. Lurra zulora bota eta arazoa estalirik geldituko zela uste zuten gehienek. Beste estadi askotan horrelako zerbait gertatu da. Baina Japonen gaur egungo Miki buruzagia izan da arazoa garbitu nahi izan duen gizona.

Miki lehen ministroa eta Tanaka biak alderdi berdineko gizonak dira. Baina biak ez ziren ondo konpontzen. Miki gizon zuzena eta zuhurra eta beste agintez usteldua berriz. Mikik bere alderdia garbitzea nahi izan du. Alderdia garbitu eta indarberritu nahi izan du. Urte honen bukaeran hauteskundeak direla ez da ahaztu behar. Garbiketa hori eginaz hauteskundeak errazago irabaziko ditu eta alderdiaren barruan bere izena sendotu ere bai. Miki zuzentasun arrazoien eraginaz baino politiko arrazoien eraginaz ez al da batipat mugitu? Zuzentasunaren alde jokatu ez duenik ez dago ukatsetik eta ez da politika arrazoiak eragin ez diotenik ere.

SCHMIDT ALEMANIAN LASAI

Oraindik Schmidtek kazetariei min-

tza eraziko die. Hitzegiterakoan gizon honek esan behar duena garbi esaten du. Hitz ilun eta politetan bildu gabe adierazten ditu gauzak. Denok ulertzeko moduan. Duela hilabete munduko haundizki jendea Porto Ricon bildu zen. Italiar zer egin behar zuten Ford, Callaghan, Miki, Giscard, Trudeau eta Schmidtek eztabaidatu zuten. Une horretan italiarrik ez zen. Familian zerbait gogorra eztabaidatzen direnean umeak jolasera bidaltzen diran bezala edo horrelako zerbait egin zitzaion italiarrei.

Italian, komunistei gobernuak ateak irekitzen baldin bazitzaizkien dirulaguntzarik ez ematea erabaki zuten eztabaida horretan. Hori da Schmidtek esan duena. Egia ote? Ezetzik ez du inork esan. Egia baldin bada, orduan, hori nola liteke. Ez al zen igaz Helsinkin herri bakoitzaren gogoia errespetatu behar zela aitortu? Hori el al da besteren etxean agindu nahi izatea?

Schmidtentzat galdera horiek garantzirik ez dute. Schmidtek Alemaniara begiratzuz hitzegin du. Hauteskundeak ditu begien bistan. Hauteskundeak galtzeko arriskuan arkitzen da. Hauteskundeak irabazteko Alemaniaren antikomunista azaltzea interesgarria da. Kristau-demokratek hortik eraso dute eta enquestek adierazten dutenez irabaz zorian arkitzen ziren.

Schmidtek, hori ikusirik, komunismoaren aurka inor baino gogorrago ari dela adierazi nahi izan du. Alemaniak lasaitu nahi izan ditu. Horregatik, komeni zitzaiolako, azaldu du ixilean Porto Ricon erabaki zena. Alemanian bapatean, izparringi guziek Schmidt goratu dute. Inor guti altxa da aurka. Pundu asko irabazi du Schmidtek.

Baina noiz arte? Bide jatorra al da hori. Postura horrek ez al du ezina azaltzen? Ezina, politika aurrerakoi bat egiteko? Ezina zerbait berria proposatzeko? Lehengo egitura aldatu beharra dagoela nabarmen azaltzen denean ez al da atzerakoi baten aieru postura hori hartzea? Frantziako Maury-k dioen bezala Schmidt jaunak ez al du ordularia atzeraturik ez ezik gel-dirik ere izango?

EUSKAL KAZETARITZA

**Bizkor egoki eta sendoa
izan dezagun**

Egizu harpide berri bat

ZERUKO ARGIA

IZEN-DEITURAK

ZUZENBIDEA

HERRIA

PROBINTZIA

IRAULTZERO BERRIAK OTE?

«Berrogei urteko Klandestinidade baten ondoren, plazara goaz, kalera», zioen, Bilboko lau izarreko hotel bateko gela nagusi batean, talde batek. Berauek, «euskaldun eta langile» azaltzen ziren. «Gure asmoa sindikatu bat egitea da eta, horretarako, Uztailaren 31an eta Abuztuaren 1an Kongresua egin nahi dugu».

Kongresu lekua Bilboko Autonomia Unibertsitatea izango da.

Dirudienek, batzuentzat, enpresarioen azpi-joko bat da langileria zatiketa batetako eta, bide batez, oposizio politikoaren aurkako jokaera. Bestalde, ez da hain erraz konprenitzeko gauza, azaltzera eman ziren bezala ikusirik, hainbat diru nola erabil daitekeen kazeturreko bat emateko, eta gutxiago, langile erakunde baten antolaketa bat denean. Ez da egunero ikusten den gauza, noski.

Elkarrizketan aipatu ziren puntu nagusienak hauk izan ziren:

ELA-STV

«ELA-STV ofizialean sartzeko ahal-egin guztiak egingo ditugu, baina orain kaleratzeko asmorik besterik ez dugu. Egia da, bai, STVko Presidenteak, Manu Roblesek, guk egin nahi dugun Kongresua desautorizatu egin digula, baina, gu ELA bezala jokatu nahi dugu eta beharrezkoa iruditzen zaigu Kongresua egitea. Horregatik, guk denei pasa diegu inbitazioa Kongresu honetarako, ELA-STV ofizialari ere bai».

Era honetan, sartzen da sindikatu eta indar sindikal gehienek, bai Europa-koak (CES, CIOSL, CMT), bai Espainiakoe (UGT, USO, CCOO) Katalunia-ko SOC eta nola ez, euskaldunek (ELA-STV, LAB, LAK) Kongresu honetara ez datozela esatea. Honekin batera doazenak esatea ere argigarriagoa da: Hego aldeko lau probintzietako Cámara de Comercio delakoen ordezkariek, alegia.

EUSKAL SINDIKALGINTZA

«Badakizue ELAkin zein posturatan gauden. LAB eta LAKEkin harremanak izan ditugu, baina, ez ditugu ongi eza-gutzen. Berauekin ditugun desberdintasunak enpresetako estrategiaz dau- de, alde batetik, eta, Euskal Herriaren etorkizunaz, bestetik. Esate baterako, kontutan hartu behar da huelga bat egiterakoan, zertarako eta zergatik egi- ten den eta nortzuk aprobetxatzen di- ren ekintza hauekin, zeren, askotan, langile beraiei kaltetarako izaten bai dira».

«NON DAGO CC OO-ren DEMOKRAZIA?»

«Mugimendu sindikal honek jokaera erraza eraman du gure herrian. Herria, garbi da, espainolen aurka dago eta hauek Herria, «erabili» egin dute, bai- na, ez dute euskaldun jokabiderik har- tu. Espainiar indar sindikalen aurrean kondizio bi ipiniko ditugu: bata, de- mokratiko jotatzea, eta, bestea, eus- kaldun izatea».

«SOZIALISMOA ONTZAT EMATEN DUGU»

«Langileriak duen eginbeharretako

fendatu behar ditu. Jokabide honekin, espainol langilearekin baino euskal burgesiarekin batzea nahiago genuke. Halaz ere, guk, sozialismoa ontzat ematen dugu».

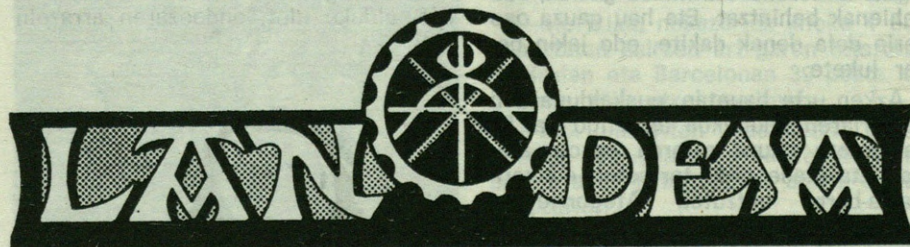
«EZIN DEZAKEGU IPARREKOEKIN, ORAINGOZ LANIK EGIN»

Azken puntu gisa Ipar Aldeko gaia ukitu zen. Honi buruz, beraiei ustez, «euskaldunak denok gara eta horrega- tik, bat eginen dugu. Horrek ez du esan nahi han eta hemen lan berdina eta era berdinean egin behar dugunik; Garbi dagoena da hemen ongi finkatu gabe ezin dezakegula goikoekin, orain- goz, lanik egin. Hori luzarora begira egin behar den gauza da».

Egia esan, ez gaude handikeria haue- tara ohituta eta klandestinidadetan la- na egin duten taldetan ez dugu orain- dik horrelako «ruedas de prensa al es- tilo americano» rik ikusi.

Behin eta berriro ere sigla batzuen manipulazioaren aurrean arkitzen ga- ra. Oportunismo hutsa. BLUF! handi bat.

ORTZIKAR

euzko langille alkartasuna E. L. A.

Baiona, 1976ko Uztallak 23

ZERUKO ARGIA
Donostia

Zabaldia da ELA-STV Uztailaren 31n eta Abuztuaren 1ean delako Batzarre Berezi bat egitekoa den berria. Dei honek sor zitzakean zalantzak argitu nahirik, Manu Robles Arangizek, EUZKO LANGILLEEN ALKARTASUNAREN Lendakari bezala, eta Jose Migel Leundak, Idazkari bezala, herritar guztiei eta bereziki langileei zera adierazten diete:

- EUZKO LANGILLEEN ALKARTASUNAK, oraintsu publikoki azaldu duenez, bere Batzarre Nagusia Urrian ospatuko duela.
- Langilen artean nahasketa sortarazten saiatzen diren hoiek ez du- tela EUZKO LANGILLEEN ALKARTASUNAREKIN zer ikusirik.

Manu Robles Aranguiz
Lendakaria

Jose Migel Leunda
Idazkaria

Donostiako Magisterioko Eskola eta euskera

I.—EGOERA ALDATU EGIN DA

laz 360 gaztek, neska eta mutilek, gipuzkoarrek eskatu zuten sarrera Donostiako Normaleko Eskolan. Aurten jadanik 400 era iritxi omen da izena eman dutenen zerrenda.

Eskolako bedela gogoratzen omen da familia giroko eskola izen zela, eta maiatzeko loreak eta egunero errosa-rio santua esaten zen denboraz. «O tempora, o mores» nik dakidan batek esango lukeenez.

Azken urte hauetako «boom» magisterialak merezi luke sakonki aztertzea, eta gauza «anormal» hori nundik datorren ikustea. Dena dela, utz ditzagun kausalidadeak, eta egia hau da: Eskola horretatik pasatzen dira gaur eskola nazionaletako eta ikastoletako andereño eta maisu guziak, edo gehienak behintzat. Eta hau gauza oso serio dela denak dakite, edo jakin behar lukete.

Azken urte hauetan, euskalduna den gazteriaren ehunekoa asko igo da. Ez da batere gauza arraroa eskola atarian eta klase ordu tarteetan euskera barra-barra entzutea Ategorrietako Etxean. Duela sei edo zazpi urte ez zen pentsatu ere egiten horrelakorik gerta ahal zitekeanik. Baina, gaur, hori hala da.

II.—NORMALA PROBLEMA BILAKATU DA

Gaur, Donostiako Eskola Normala problema latza bilakatu da. Edonun nabari bada egituren atzerakoitasuna eta une sozio-politiko-ideologikoari lotzeko desegokitasuna ez dut zorakeriarik esaten hau gehienbat NORMALEan gertatzen dela esaten badut.

Ene afirmazio borobil honen leku hori ditzugu, irakurle, 1975-76 garren urteburuan gertatu diren ixkanbila eta istiluak, eta batez ere ixkanbila horien zergatiak.

Ez da misteriorik agertzea beste hau ere esaten badut: eskola ingu-

ruan dabiltzanen artean, bai ikasle gehienak eta baita ere zenbait irakasle- ren artean ondo eza eta ezinegona eta ilusio eza nabaitzen dela, esaten badut.

Arrazoinak asko dira eta oso desberdinak, personalak eta estrukturalak, egoera politikoari atxikiak eta interes konkretu batzuei lotuak... e.a.

III.—NORMALEKO ARAZO HANDI BAT

Gaur bertan, Donostiako NORMALA Andaluzira eramango balitz irakasle eta guzti, eta istudio programa eta guzti, andaluzak ez lirakeke batere es- trainatuko.

Gipuzkoan dagoen NORMALA ez da gipuzkoarra, eta ez da euskalduna.

Gaur, egoera mordoilo honen hari bati elduko diot, ondoezaren arrazoin bati.

Arazo bat plazaratuko dut oraindik Urria urriti dagoenez gero, ia norbaitzuek zuzentzen ahal duten.

Normala eta Euskera da nik gomen- tatu nahi ditudanak.

IV.—GAURKO EGOERA

Euskera nahi duenarentzat bada gaur Normalean euskera. Orduz kanpo, eta irakasle pluriengpletatu baten arduraean, eta diru sari farregarri batez ordaindua.

Beraz, bada gaur euskera Norma- lean. Baina ez dut ezagutu oraindik bakar bat ere ordu hori esker eus- kera ikasi edo eta bidea aurreratu duen ikaslerik. Beraz, ez dago euske- rari NORMALEan.

Ikasleen indarrez eta legedian le- kurik badagoelako lekuan lekuko hiz- kuntza irakasteko, baieztatu egin zen euskerari zegokion lekua Normalean.

Hori zela eta Katedra bat jartzea pentsatu zen, eta irakasleak presenta zitezela katedra horren jabetzarako. Baina... hemen dator gauza ulerte- zinetako bat.

Valladolid-ek baiezkua eman zion katedra horri, baina esan ere bai ez zegoela diru saririk horretarako. Be- raz lehengoan gara. Borondate oneko gizonen bila, eta borondate oneko ikasleak eta borondate oneko... zera.

Aurtengoz ez zen beharrezkoa izan- go asignatura hori. Nahi dutenentzat bakarrik, bestela «diktadura» izango zela-eta esaten zuten erabakia hartu zutenetako zenbaitek.

Beraz, bi hitzez esan da, horrela da- go arazoa: Orduz kanpo Euskera nahi duenarentzat. Horretarako katedra bat sortuko du Valladolid-ek, baina ez du diru saririk emango.

V.—BIHARKO EGOERA

Euskal dirua darabilkiten erakunde- en eskuetan dago, ene iritziz, Magis- terioan euskera serio samar irakatsi ala ez. Ondo xamar irakasteko, horta- ra dedikatuta egongo den irakasle bat behar da. Horrek diru saria eskatzen du.

Euskera arazoa aipatu dugunez ge- ro, ez dezagun ahaz ez dugula orain- dik Donostian Eskola Normal euskal- dunik, eta arazoak ez direla euskerari bakarrik dagozkionak.

J. J. GOENAGA

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

☎ 41 22 72

NEKAZARIEN MANIFESTAZIOA MADRIDEN

Jose ALKIZA

seguruak txarragoak, eta lanik gabe geratzen badira, ezer ez.

—«III plan de desarrollo» betetzerakoan, agindutakoaren 40 % bakarrik eman zaie nekazariel subentziotan.

—Nekazariok saltzen ditugun jeneroen prezioak 9,72 % besterik ez digute utzi garestitzen, eta bitartean, tratoreak 13 % garestitu dira; nekazari-tzako makineria 20-40 %; erregariatze-ko ura 12-40 %; ongarri eta belargaltzaileak 29 %; argi indarra 20 %, eta abar eta abar.

—Orain dela hilabete gutxi, gure artoa saldu ezinik geunden, eta bitartean Iparrameriketako artoa ekartzen ari ziren, behar ez zen artoa, txarra, eta gainera, bideko gastuak hemengo gobernua primatuta.

—Guri saltzerakoan garia garestitzen ez digute uzten, eta bitartean, edozein etxekoandrerri, egunero erosten duen ogia 40 % eta gehiago garestitu zaio.

—Nekazariok bakarrik saltzen ditugu geure jeneroak (olioa, lentejak, bildotsa, mertxikak, sagarra, almendrak, oilaskoa) oraintxe ere, duela urte bat edo bi edo hirü ere baino merkeago.

—Mertxika, nekazariok kiloko 4 edo 5 peztatan saltzen ari garen bitartean Madriden eta Barcelonan 30 peza kobratzen zaie etxekoandreei.

—Zuk janaritan gastatzen duzun guztitik 25 %, laurden bat, besterik ez zaio iristen janari hoiek sortu dituen nekazariari.

—Hamar urte badaramazkigu Nekazaritzarako eta Alimentaziorako ministerio bat bera izan dadila eske eta oraindik ez digute kasorik egin.

Hoietak dira, manifestazio hori egi-terakoan zabaldu zituzten paperetan eman zituzten arrazoiak. Ez dira makalak.

Inork ez dugu, besterik baino gaizkiago, bizi nahi; horregatik zioen, nonbait, hizlarietako batek: «txuleetak izatekotan denontzat izan daitezela; baina patatakin pasa behar badugu, denontzat patatak bakarrik» langile guztientzat berdintasuna eskatuz.

«Garia erregalatzen badugu ere, ogia garesti izango duzue» irakur zitekeen beste pankarta batean, jeneroen garestitzea nondik norako bidean gertatzen den salatuz.

«Elkartzeko askatasuna behar dugu eta sindikatu libre eta demokratikoa, ez gobernuaren mende eta ez partidu-aren mende» eskatzen zuen beste hizlari batek, indarra nondik etor daitkeen aditzera emanez.

«Nekazariantzat justizia» eskatzen zen. Asperturik daude hitz leunez eta sekula iristen ez diren agindutako li-mosnaz. Holako zerbait adierazi nahi-ko du honoko deihadar honek: NAHI-KOA DIAGUI!!!

baigitute esan zenbat pagatuko zaigun garia, edo garagarra edo beste aleak.

—Nekazariok bizi garen herri askotan ez dago medikurik.

—Nekazarien etxeak 80 %, 1942. urtea baino lehen eginak dira; 60 %k ez dute urrik; 75 %k ez dute komunik eta garbi gelarik.

—Nekazari herrietan bizi diren umeak ez dute eskola ikasteko herri haunditakoek hainbat egokiera. Ez eta urrik eman ere.

—Asko eta asko dira argirik ez duten etxeak, eta gainera, eletrizidadea hirietan baino lau edo bost aldiz ga-restiago pagatzen dugu.

—Industrian edo zerbitzuetan lan egiten duten langileen 51 % irabazten dute nekazaritzan ari diren lengileek, hots, jornal erdia, eta gainera,

Joan den uztailaren hiruan, larunbata, Espainiako bazter guztietatik joan-nak 9.000 eta gehiago nekazari bildu ziren Madriden. Manifestazio hau egi-teko asmoa, nekazari jeneroen aurten-go prezioak jakin zirenean piztu omen zen; baina gero, aitzakitan eta luzamendutan ibili dira baimena emateko. Bateko, 10.000 miloiren laguntza emango zitzaion ala ez kortetan era-baki arte, itxo egitea hobe zela; hu-rengo, beste huelgekin nahastea ez zela komeni; besteko, «artoaren ge-rerate» zela... eta abar.

Azkenik delako manifestazio hori egin da. Zenbait hizlari gogor mintza-tu da eta nekazariak beren arrenku-rak, minak eta nahigabeak azaldu di-tuzte... inork jakin nahi baditu!

Zer dute nekazariak? Zertaz dira keja?

Hona hemen puntuz puntu zer adie-razi nahi zuten edota zer eskatzen zuen:

—Aurtengo urtean dagoeneko 100.000 miloi eta gehiago gastatu di-ra behar ez ziren nekazari jeneroak kanpotik ekartzen.

—Kanpotik hainbeste jenero ekarri beharrean, hemen bertan sortzen saia-tuko bagina, beste 150.000 gizonen-tzat lana izango genuke nekazaritzan.

—Iaz patata sobratu zen, erremola-txa faltatu. Aurten patata falta, erre-molatxa sobre. Planifikapenik ez da-goelarik, ez dakigu zertatik zenbat erein behar dugun, ez eta non zer ere.

—Aurten «itsu itsuan» erein behar izan ditugu haziak, martxora arte ez

LURGINTZA

Nekazarien Elkartea

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paulo VI. 7
Urrutizkita, 81 14 31
Andia 7, 1.^a
Urrutizkita, 65 16 33

AZPEITI

TOLOSA

Agur Jon, nere

Illoba tikia:

Itotzeko zorian dago zure osaba zahar On Kosme. Politika, Gobernu berria, amnistia, Foruak, Eliza. Gure arteko gora behera hauek zintzurra gero eta gehiago estutzen didate. Jon mai-te hori, badakizu zer pentsatu du-dan? Arazo hau guztiak zakurraren atzeko dendarra bidali eta zurekin arin-arin mintzatu.

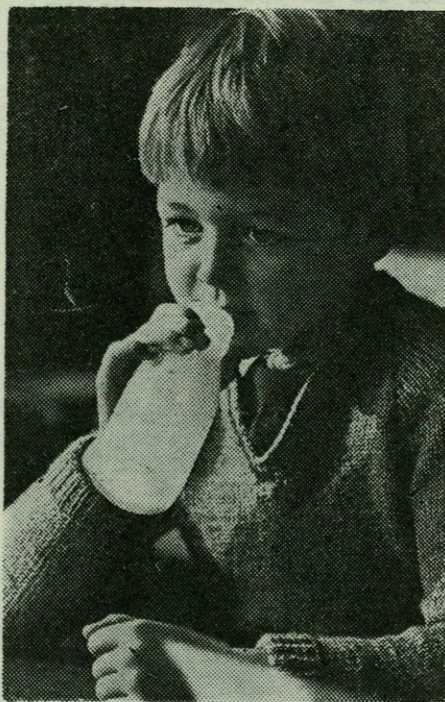
Ito, diot? Lurreko arazoak badute indarrrik gizona galtzeko, baiña goiko «Loentzo», bereak eta bost, txinparta dariola, jartzen denean lurrera begira, kontuz: hasi Testamentua egiten, zure parientiak lasatu daitezen eta biho-tzeko atake batekin apapa joaten ba-zara, esan ahal izan dezaten: «Bere gauzak ondo eginda joan da behin-tzat».

Zaude lasai, Jon, eguzkiaren bero-ak ez ditu hain errax galduko zure aitona eta osaba zahar On Kosme. Oroitzen al zara? Hura zen beroaren beroa! San Pedro hirugarren eguna. Osaba zaharrak zioenez, ez zitekeen busti-aldirik Orioko hondartzan har: ur haiek epelak eta zikinak zeuden. Hainbat jenderen ur epelaz pozoinduak zeuden. Zer egin? Hura zen edertsu-na! Orioko kaian, hiru generazio ige-rika agertzen ziren: aitona eta osaba Kosme, aitonaren bi seme eta suhia eta zuek sei billobatxo. Polita izan zen, bat batera, jendearentzat antola-tu genuen teatroa. Aitonak, izurdea zirudien murgil igerika hasten zenean. Osaba Kosmek, atzeraka igeri zihoa-nean, lantzaz zauritutako mazoparen antza zuen. Ezin esan zibilbor polita agertze zuenik, baina borobil-borobila bai behintzat. Eskerrak aspaldidanik «trukian» ari diren zeru ederrean, La-paela eta Doloes bestela, bien artean, txiki-txiki eginda, jango zuten zure osaba zaharra. Zuen kosme lotsagabea, hori da errespetoa, aguretuta dagoen apaiz zahar batentzat. Mutiko mukitsu baten antzera kaian igeri halajaiña.

Gau hartan, ordea, pozik zen osaba zaharra. Bat batera haurtzaroa zetor-kion burura. Eten gabe, Jon, nerekin hizketatu zen. Gaur zu bezala, haurra izana zen eta gaur bertan gertatuta bezala, bere ume garaiko gertakariak esan zizkidan: «Ijito kumiak bezala-koak ginuen, Jokin. Uretara hamar xentimokoren bat botatzen baziguten, orduan, bai, gu mutilak, urpean elka-rrekin burrukan, itotzeko larria arte elkar joka, hamar xentimo haren jabe egiteko. Bitartean, zaitu egin behar gu-re jantziak. Ixarra, Zalbardin edo Koskorras edota horrelako elementoren

ON KOSMEREN «DENBORA PASA»

AROSTEGI

bat han izango huan gure jantziak, bat bestenarekin, korapilatzeke. Igeri saioa amaitutakoan, igeri egiteak, berez da-karren gosea kentzeko, krisk eta krask, hortzak txikitu beharrean, jardun be-har guk gizagajook, baten jantziak bestearenarekin zuen korapiloa aska-tzeko. Halakorik batean deihadar bat: «Aguazilla, Aguazilla», aguazilla dato-rra. Nahiz eta askotan gezurra izan, bada ezpada, ihes egin behar, ahal zuenak, ahal zuen bezala eta ahal zuen lekura. Gure proozioa ez huan ez hain itsusia. Joxe, Pelloren alkandorearekin, Jerbasio Pelloren alpraeta-zintaz bere galtzak lotuta; ospa guziok Aguazilla-ren makil-zigorretik. Izan ere aguazil arraio hura «Puritanua» huan eta ino-laz ere ez utzi nahi larru gorrian ige-ri egiten. Garai hartan, kantzontzillo eta taparruak, lujo haundiko prendak hituan gu jatzeko. Zer nahi duk, Jokin, bakarren batek taparruak zerabilzkie-nean, esan ohi genian: «horra hor Ma-ry Pili».

Eta, Barrabasek bere zazpi urtetan egin zuena? Bazekien igeri, baina Ti-burtzio Koskorras, Kuadrillako Kapita-

nak esan zioan: «Hi, Barrabas, hire jantziekin uretara eroriko bahintz, bur-ni bat bezalaxe hondora joango hin-tzake». «Ez duk berdin, larru bizirik, ala norbere jantziak soñean dituala igeri egitea». PUMBA, bere jantzi eta guzi, inor konturatu baino lehen, ure-tan zen Barrabas. Zerbait igeri egin eta ez zela hondoratzen ikusi zue-nean, deihadar egin zion Koskorras: «Esan ezak orain, Koskorras, jantzie-kin hondora joango naizela...». Gero, bere erropak eguzkiak lehortu zai egon behar izan zuela Barrabasek? Eta, zer? Hondora joan ez balitz bere jantzie-kin? Amonak, guziaren berri jakinik, atzekalde boro-bero egin ziola? Axo-la guti Barrabasi; ametsetan ere gau hartan honela zioen: «Koskorras, lñu-xente Makarroso, ni jantziekin hondo-ra? Halaxe uste diat».

Eta, Itxaspe zaharrarekin gerta zi-tzaiguna? «Dike»ko alampra nun da-goen ba ote dakizu, gero? Egun har-tan, Jon, bost aldiz igeri egin genian eta, jakina, gose izugarriaren jabe gin-tuan. Zer egin? Koskorrasek laster erabaki zuen: egin sua, ijituak bezala, patatak lurrean erreta jango dizkiagu. Barrabasekin, han doa patata bila gure Koskorras. Ez zeuden, ordea, lo Itxasperen begiak eta hemen dator makila eskuan duela Barrabas eta Koskorras harapatzera. Hauek, ahal zi-tuzten tokian, bota beren patatak eta ospa. San Fermifetan zezenen au-rrean dabilzanak ez dute ez hain biz-kor korri egingo. Itxaspe zaharrak haiek harrapa? Toki onean zegok.

Zure aitonaren garaiko haurrak, gaiztoak ginelakoan ote zaude, Jon? Bihurriak, bai, baina ez gaiztoak. Aza-lez zuek baino okerragoak izango gi-nen, baina barrutik, zuok, gaurko ume-ok, mila aldiz gaiztoagoak zarete. Us-telduta bizi zarete. Era guztitako ka-pritxoak nahi dituzue. Nahi duzuen guztia iristen ez baduzue negarrari ematen diozue eta zuen gurasoak, amen esan behar bakeagatik. Denetik duzue. Errazkeria batean bizi zarete eta gure garaiko bizitza gogorra zer den ez dakizue. Tio Vivok, Paratxokiak edo autotxokiak, patata frijituk, kan-poan, ahal baldin baduzue, afaldu eta behin ere ez zarete pozik. Beti ge-hiago nahi, ezin ase! Zuen egoismoa, gure garaian baino mila aldiz haun-diagoa duzue. Zuengatik zenbat sakri-fikatzen diren zuen gurasoek, ez du-ze pentsatu ere egiten. Gu okerra-goak bai, baina gaiztoagoak? Zuen ba-rruko maliziarik ez genuen guk zuen garaian.

Zergatik idazten dizudan? Zure opor aldietan zerbait idatzi dezazun eta irakurri eta gainera zure osaba zaha-rrak, gauza astunetan beti pentsaten aritu gabe «denbora pasa bat» egin nahi izan duelako. On Kosme.

Mendarok hiri nahi du izan

Nortasun baten bila

Askotan, inkongruentziarik handienaren aurrean ere, hotz geratu ohi gara. Nahiz astakeria edo injustiziarik larriena izan, hainbat urtetako egoera mugigaitzak ez gaitu gu ere mugiarazten. Gizakumea ohituradun animalia omen.

Administrazioarekiko inkongruentziei buruz badu Euskal Herriak zer esan eta zer kontatu. Exenplu adigarri bezala, horra hor Mendaro hauzoa, sasi-herria, bi hiri desberdinetako beste horrenbeste hauzutan banaturik dagoena. Azpilgoeta hauzunea Mutriku da; Garagartza, berriz, Elgoibar.

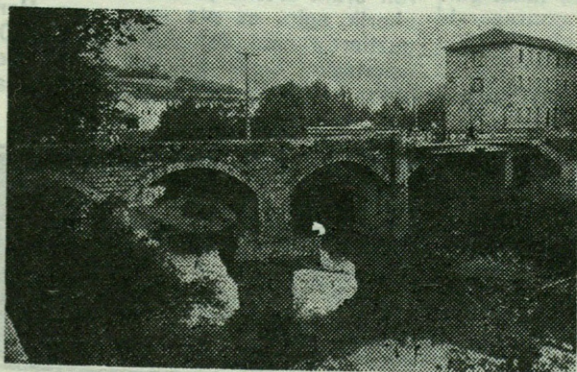
UDALETXEK AHAZTURIK DUTE

Geografikoki, Bilbotik Donostiarako karreterak, Deba hibaia eta trenbideak banatzen dituzte Mendaroko bi hauzuneak. Baina geografi mugak erraz galndituko lirateke baldin administrazioz hiri bakar bat osatuko balute.

Hauzia honetan dagoke, hain zuzen. Azpilgoeta Mutrikutik 12 kilometrotara dago, eta Garagartza Elgoibartik 6 kilometrotara. Kilometrook ez bide dira askotxo zergak jasotzerakoan, baina bai, nonbait, hainbat zerbitzu itzultzerakoan. Mendaro erabat ahazturik dute bai Mutriku eta bai Elgoibarko udalaxeek.

HERRI KONTZIENTZIA

Mendarotarrek, ordea, irtera bat

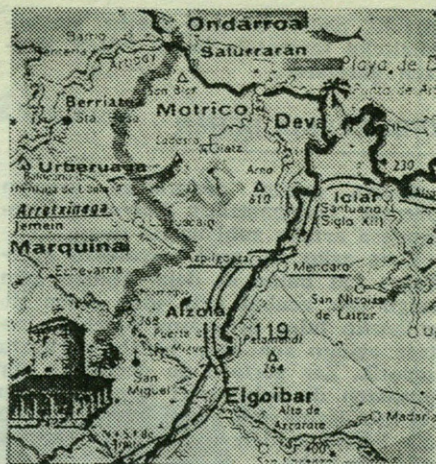

Deba hibaia gainera, Azpilgoeta eta Garagartza arteko zubi bakarra, 3'5 m. zabal

eman nahi diote beren egoera moldagaitzari. Bai mendarotar kontzientzia dutelako, eta baita, gaurko gizarteak beste planteamendu praktikoa eta modernoago batzuek eskatzen dituelako ere. Hitz batez, mendarotarrek egiazko herri bat osatu nahi dute, hiri berri bat sortuz, edota beste bi hirietako baten hauzo bateratu bezala. Edozein aukera hobe, banaturik jarraitu baino.

Honen soseguz abiatzen den burokrazia baten barruan ez da gero erraz, gaur egun, planteamendu hauk aurrera eramatea. Nolabait hasteko, «Gurutzpe» Elkarteak lehenengo andana bota du plazara, jendea mentalizatze aldera. Ondoren, inkesta bat egin eta erabaki du, mendarotar batek hauzi honetaz nork bere iritzia eman ahal dezan.

Badakigu jakin, notizia hau ez zailela bi hirietako alkateei gustatu, baina mendarotarrek badukete, noski, beren etorkizunaz zerbait esateko eskubiderik.

Mapan Mendaro izenez agertzen dena Garagartza da

Mendarok herriari

GURE BI HAUZUNEZ ZENBAIT KOTAKIZUN

Bihoa alde aurretik, kritika hau, objektiboa izateaz gainera, emankorra ere izan dadin azaldu nahi dugun borondatea.

Ondotxo ezagutzen ditugu, gure udalaxeetako agintarien —Mendaron ditugun bi hauzo-alkate gazteon ordezkariak— asmo, lan eta ahaleginak, Azpilgoeta eta Garagartzaren onetan. Eta berauk direla lehenengoak, gure herrirako proposatuak eta erabakiak diren planak esandako epeetan burutu ez direlako, sentitzen dutenak.

Baina Gurutzpe Kultur Elkarte honetatik eguneroko problemak bizitzen eta jasaten ditugunok, guztiz arduraturik gaude Mendaroko etorkizunaz, eta azken urteotan, gure txoko honetako egiazko premia eta beharrei jarraion guti egiten zalela iruditzen zaigu.

SANITARI ZERBITZUAK

Lerro hau idaztean, badakigu jakin Garagartzan muntatu den mediku kontsultorioaz. Ezin uka premia larri bat betetzera datorrela, zeren lehengo itxaron-gela (atarian nahiz kalean) ez baitzen batere aukerakoa.

Gainera, alboan beste gela bat egoitza bide da, praktikantearentzat seguru asko, Mendaroko sanitari zer-

bitzuak neurri batetan osatuz, eta noizbaiteko farmazia baten faltan gertatzen garelarik.

ZUBI BERRIA BEHAR

Baina, gehien arduratzen gaituen premia, Garagartzatik karretera orokorrera arteko zubi berria dugu.

Urte asko da, gero, «proiektu aprobata» bat baino ez dela. Ahaztu egin zaigu ere, zenbat urte joan diren Elgoibarko jaien programa batetan «laster» egingo zen obra bezala aurkeztu zenetik. Zer gertatu da geroztik? Zer pasatzen da zubi berri honekin? Hau da mendarotarrek geure buruari behin eta berriz galdetzen dioguna, erantzunik jasotzeko.

Zubi eraikitze honek erakar dezakeen zailtasunaz ez gara hemen suposatzen hasiko. Gehiegizko luzapena iruditzen zaio. Are gehiago, gure herriko obrarik nagusia eta garrantzitsua delarik.

Azken sei urteotan etxe-bizitza guti eraiki da Mendaron. Ondorioz, herria ez da demografiaraz askorik ugaldtu. Bestalde, industriad eta langilez gutitu egin da. Oraindik orain, mendarotar industria batek herritik hanka egiteari ekin dio, Garagartzarako sarreraren eskasiak eraginik segurutik. Hestura hauk, goraxeago aipatu dugun zubi berriak erabat konponduko lituzke.

Gai beroni buruz, Garagartzan sufritu izaten ditugun ufal egunak datozkigu gogora. Problema, zenbait euri egunen ondoren gertatzen den uholde arrixkuan datza, eta, geroztik, komunikabide bakar bezala trenbide gaineko pausua baino ez izatea.

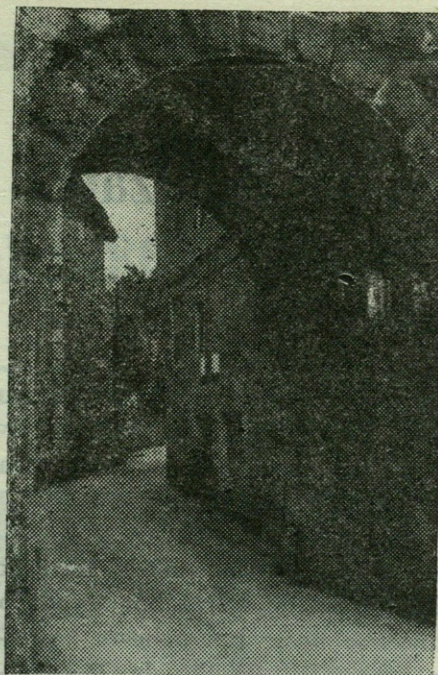
PELOTALEKU ESTALIA

Beste alderdi bati ekingo badiogu, polideportivo zein pelotaleku estaliren baten beharra sumatzen dugu. kirolaz gainera, beste hainbat salotarako —jaialdi, berbena, kultur zein folklore agerpenak— ere baliagarri izan zitekeena.

Arlo honetaz, Azpilgoetako Elizaren alboko lurretan honelako zerbaite egingo asmoa bada orain dela edozein urtetandik. Udaletxe mailan zerbaite egin da, neurriak hartu eta planoak atera, baina ezer guti gehiago. Zergatik? Instalapen estaliak lortzeko Mendarok orain duen aukera hau ere asmo hutsean geratuko ote da?

FARMAZIARIK EZ

Haseran, Mendaron dugun farmazia baten beharra aipatu dugu. Behar beharrezko premia bat, baina irtenbide errazik ez duena. Eragozpen handiena,

Trenbide azpiko tunela
Garagartzatik mundu zabalerako
ate bakarra

Mendaro bi hauzunetan banatua ego-
tean datza.

Kontu izan, hauzune bakoitza uda-
letxe banari dagokiola. Honelatsu, bi
hiri hoitan, Elgoibar eta Mutrikun, az-
ken urteotan zenbait farmazia berri
zabaldutako, gure bi hauzunetako de-
mografi ugaltzea ere kontutan hartuz.
Baina, neurri batetan geuri ere dagoz-
kigun farmazia hoik, bi hirietan koka-
tu dira, haien onetan eta gure kalte-
tan.

Gu, 2.500 biztanle baino gehiago, hain
beharrezko den zerbitzu hau gabe ge-
ratu gara.

HIRU AUKERA

Puntu honetara iritsiz gero, Menda-
roko egoeraz azterketa serio bat egi-
teko benetan garai dela uste dugu, eta
baita bi udalekiko menpetasunaz zer-
bait pentsatzeko ere. Horregatik, lehen
bailehen inkesta bat egitea beharrez-
ko dela iruditzen zaigu, herriak hiru
aukera hautaz bere iritzia azal dezan:

1.—Mendarok bere udal berea izan
dezala.

2.—Mendaro, hauzune biak, Elgoibar
izan dadila.

3.—Mendaro, hauzune biak, Mutriku
izan dadila.

Asmo, ekintza eta proiektu hauk gu-
re txoko maitagarri honen onuragarri
izango direlakoan gaude, eta, laster,
egia bihurtu daitezen nahi genuke.

S.C.R. GURUTZPE

BEPSA-K

21-Eko gertakizun batzuri buruz

BEPSA (BIZKAIKO EUSKAL PROFE-
SIONAL ARTEKOA) Administral Kon-
tseiluak, Foruak kendu zirenetik ehu-
nurtehurrena dela eta, 1976.eko Uz-
tailaren 27ko bileran, ondoko erabaki
hau onartu zuen:

«Forua» kendu zirenetiko ehunurte-
hurreneko manifestazio, ekintza eta
osterantzeko ospakizunak direla eta,
BEPSAK, jendaurrera hurrengo adie-
razi nahi du:

1.—BEPSA foruak birjartzeko eska-
kizunarekin bat datorrela, berau Eus-
kal Herriari bere ondare historikoaren
zati bat bihurtzea delakoan.

2.—Arazo honen inguruan zenbait
talde politiko, era askotako erakunde
eta pertsona batzuk egindako erabile-
ra tendentziosaz bere kezka agertera-
zi nahi du, holakoak Foruak kentzearen
mendehurrenaz beraiek Euskal Herri-
aren interesetan omen duten ardura
haundia erakusteko baliatu izan baiti-
ra.

3.—Ardura biziak dakusagu, gainera,
talde, erakunde eta pertsona horik,
orain Euskal Herriaren eta beronen es-
kubideen aldeko burrukalari suhar gi-
sa agertu nahi dutenak, azken berro-
gei urteotan batzutan Euskal Herriaren
interes kontrako jarrera ezin argia-
go bat erakutsi eta bestetan Euskal
Herriak, bere nortasuna agertzeko edo-
zein ekintzatan, estrukturaliki pairatu
duen gogorkeriaren aurrean ixiltasunik
haundienaz egon direnak berak direla.

4.—Gaiaren erabiltze tendentziet
hau, talde erakunde eta pertsona ho-
rien jokabidean ezin argiago azaltzen
da, eta beraiek Euskal Herriaren sen-
timenduak errepresentatu nahi dituz-
tela esan arren, ez dute horregatik be-
ren orain arteko jokabide desberdinaz
ukorik egin, ez eta gaur egun Herri
guztiaren nahi den AMNISTIA OSOA
eskatzeko bozik altxatu ere, horren
bidez euskaldun preso politiko guztiak

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

aska eta herbestatuak herrira daitezen; beste edozein eskabide egin aurretike baldintza berau.

5.—Halaber, Bergarako Alkate jaunak Uztailaren 21ean egindako hitzaldiaz guztiz bat gatzela adierazi nahi dugu, horretan Euskal Herriaren sentimenduak, arazo larri batzuei dago-kenez, argi eta garbi azaltzen baitira, hots, nazional soberaniaren proble-man, amnistia osoarenoan, lehengo eta oraingo hil eta presoenganako oroi-tzapenean, Herriak guztioi zor dien omenaldian eta euskara maila guztie-tan ofizialki ezartzeko premiaren ara-zoan».

Honezaz gain, beste bi erabaki hauek hartu ziren:

—Bergarago Udalari zorionak eman gure Instituzioen eta askatasunen alde egin duen kanpainagatik, eta Foruen deuseztatzearen ehunurteburua zela eta, Plenoak hartu zuen erabakia-rekin bat egin.

—Bizkaiko Diputazioaren Lehenda-kariari akordio hau hel erazi: BEPSA-k (BIZKAIKO EUSKAL PROFESIONAL ARTEKOA) disko sorta bat bidaliko diela dohan «GERNIKAKO ARBOLA»-ren doinua eta letra ikas ditzaten; uztailaren 21ean Bizkaiko Diputazioan egin zen ospakizunean ikusi ahal izan bait zen diputaduek ez zekitela kanta zahar hori.

ACUERDO DE LA SOCIEDAD INTERPROFESIONAL BIZKAIKO EUSKAL PROFESIONAL ARTEKOA

El Consejo de Administración de Bizkaiko Euskal Profesional Artekoa, S.A. (BEPSA) en su reunión del día 27 de julio tomó entre otros, el siguiente

ACUERDO: «Dirigir al Excmo. Sr. Presidente en funciones de la »Excm.a. Diputación de Vizcaya el siguiente acuerdo: An-te el desconocimiento públicamente demostrado de la »tradicional composición vasca, «Gernikako Arbola» del »Maestro Iparraguirre entonada con ocasión del solem-ne acto celebrado con motivo de la conmemoración »del Centenario de la Abolición Foral en los salones de »la Excm.a. Diputación de Vizcaya, la Sociedad Inter-profesional Bizkaiko Euskal Profesional Artekoa, acor-dó remitir gratuitamente un lote de discos de la citada »composición musical, a los miembros de tan impor-tante Institución, al objeto de que se introduzcan en »la melodía y aprendan su letra para que en próximos »acontecimientos no den al Pueblo la penosa impresión »del pasado día 21 de julio».

En Bilbao, a veintiocho de julio de mil novecientos setenta y seis.
V.º B.º EL PRESIDENTE. EL SECRETARIO.

ELGOIBAR FORUEN ALDE

Elgoibarko Udaletxeak, foruei buruzko Bergarako eskaria ontzat eman zuen, uztailaren 29ko batzarrean. Erabaki honek, orain dela hilabete harturiko beste bat gaingitu eta deuseztatu du.

Zailena egin da.

LEHEN ERABAKIA

Ekainaren 25ean, Elgoibarko Udaletxeak, alkateak berak proposatutako agiri bat onartu zuen. Agiri honen zer-tzeladak (Diputazioaren sokakoak) eta Bergarako mugimenduak proposatuen arteko diferentziarik nabarmenenak Z. ARGIA honetan argitara eman ziren (Ikus 694 alea.).

Ustekabeko erabaki honek zenbait erreakzio sortarazi zuen herrian. Ondorioz, kultur, kirol zein janedanetako hogeitak (guztira 23 daude), gutun bat izenpetu eta udalari bidali zioten, Bergarako eskabidea onar zezan eskatuz.

BIGARREN ERABAKIA

Herriko elkarteon eskaria uztailaren 29ko Plenoan aurkeztu zen. Arazo hau, kalean behintzat ihardun asko eragina zen arren, ez zen, ordea, jende askorik batzarrera azaldu, laurogeiren bat eskas.

Elkarteon gutuna irakurri-ala, Udalbatzak aho batez onartu zuen: «Erregeri Bergarako eskaria bezalakoa» zuzentzea.

Ondotik, alkateak, Jaime Arrese jaunak, bere dimisioa azaldu zuen, «por razones estrictamente personales».

Kontzejalek, ordea, guztiak bat etorri-rik, jarrai zezala eskatu zioten, bai eta harako hogeitak elkartei eskatu ere, Bergarako erabakia ontzat eman denez gero, alkatearen jarraipenaren alde ere mintza daitezela».

BASTIDORE ARTEAN

Alkatearen dimisioaren arrazirik ezin daitezke argi askoko planteak emandutan ikus. Dena den, Elgoibarren inork ez du uste arrazoiak pertsonal «hutsak» direnik.

Uztailaren 21eko manifestazioan egurra eman zen, eta baita zenbait karnet kendu ere. Hainbat kasu, alkatearen beraren gestio pertsonalaz konpondu da geroztik. Berari esaten entzun zaio: «Bai, nerekin ez daude konforme, baina gero nik joan behar dut karnet bila». Edozein modutan, badi-rudi, foruen arazo honi buruzko «hanka-sartzeaz» aparte, udalburua, udalburu bezala, nahiko ondo kontsideraturik dagoela.

Dena dela, batzarrea amaitu-ala, udaleteko arkupeetan bertan, elkarteek kontzejalen proposamena betetzea erabaki zuten, alkateari bere karguan jarrai dezan eskatuz.

Jarraituko duen ala ez, Arrese jaunaren arazoa dateke. Baina ezin uka, azken egunotan Elgoibarren sumatzen zen giro itxia, oso lasaitu dela gero.

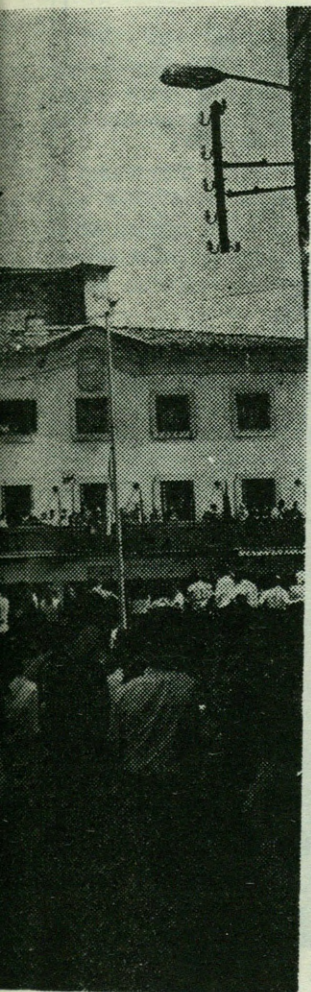

ZAZPI U

Elgoibarkoarekin
goz azken hilabeteo
dea onartu dutenak

Elgoibar, Villabona
nieta eta Zaldibar d
tenak. Ia berrogei g

● Bizkaiko Zea
erregu bat egin dio u
laren eskabidea ona

ELGETAKO UDALAK BERGARKO

MANIFESTUA ONARTU DU

Patxi Basauri alkatearen zuzendaritzapean, bildu zen hilaren 29an Elgetako Udal-batza. Beste zenbait erabakiren artean honako hau hartu zituen:

1.—Uztailaren 21ean Bergarako Alkateak irakurri eta Udal-batzak aho ba-

tez ontzat eman zuen manifestua, berretzat jaso eta puntu guztiak onartu.

2.—Bergarako Udalari zorionak bidali, uztailaren 21eko antolaketa garrantzitsu bezain onagatik.

EIBARKO UDALA

ERABAKIA BERRERABAKI

Uztailaren 22an, Eibarko Udaleko Plenoa bildu zen. Beste zenbait erabakiren artean, honako hau hartu zituen:

—Agirian ager dadila, Euskal Foruen deuseztapenaren ehunurtehurrena dela eta, Udal-Batzak Bergarako

Biltzarrean parte hartu zuela hilaren 21ean.

—Foruen berriztapenari buruz maiatzaren 17an hartu zen erabakia berrerabaki, Juan Carlos Erregeri eta Gobernuko Lehendakari den Adolfo Suarez zentzu honetan gutun bana bidaliz.

IRUINEKO UDALA FORU

BERRIZTAPENAREN ALDE

Uztailaren 27an, Iruineko Udal-Batzak, Artza, Irazoki eta Visus foru diputatuen txostena onartzea erabaki zuen.

Nafar Diputazioaren autonomia, nor-tasun eta egiazko ordezkartitzaren aldeko txostena, hiru diputatu hоек uztailaren 21ean proposatu zuten, eta atzera bota zen, beste lau foru diputatuek ez baitzuten onartu.

Hiru foru-diputatuen txostenak, funtsean hiru helburu hau proposatzen zituen:

1.—Erabateko foru reintegrazioa.

2.—Foru Kontseiluaren erabateko lege gaitasuna.

3.—Nafar diputatuak, hauteskunde orokorretan hautaturik izan daitezela.

Esan bezala, Iruineko Udal-batzak maioriaz (bat ezik) onartu zuen Artza, Irazoki eta Visus foru diputatuen txostena, eta, horrez gainera, kontzejal batek, Diputazio demokratiko baten aldeko manifestazio orokor bat eratzeari proposatu zuen, Oliten, Lizarran zein antzerako tokiren batetan egin zitekeena.

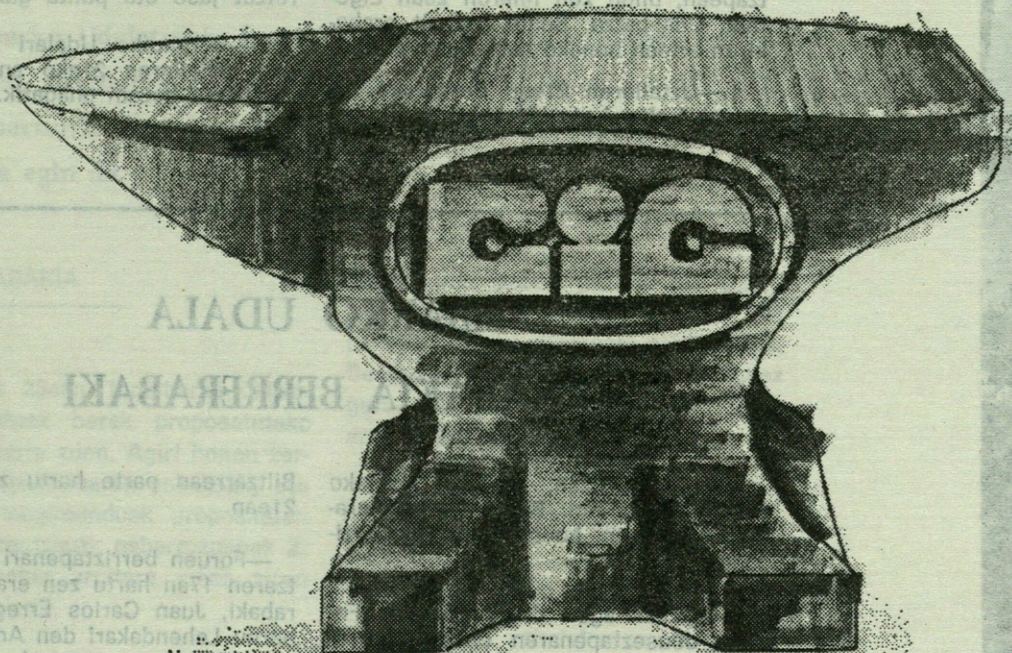
GEHIAGO

zazpi udal dira orain
Bergarako Udalaren eskabi

Andoain, Aia, Ur-
zerrenda osatzen du

errikide multzo batek
hots, Bergarako Uda-

GIPUZKOAKO INDUSTRI BANKOA

Bertako baltzuentzako Bankoa

Baltzuaren sorburuak mugatzen du gehienbat bere geroa.

Hala gertatzen zaigu guri.

Gipuzkoan sortu ginen, aziodunik gehienak lurralde honetakoak.

Gure iharduna inguruko baltzuei mugatua baitago, beren hauzi-mauziak hobeki eza gut ditzakegu eta hala zerbitzurik egoki-enak eskaini.

Erabakiak hemen jorratzen eta hartzen

ditugu, lurralde honetako bertako lagun garenok, hemengo zer-nolakoen jakile garenok. Lan mota guztietan: nekazaritzan, industrigintzan, sal-erosketan, zerbitzuko-etan.

Edozein neurritako baltzuaren lagunkide gara. Eta eskatuaren arabera eta neurrirra eskaintzen ditugu irtenbideak.

Gipuzkoako Industri Bankoa, lurralde honetako baltzuentzako Bankoa.

Honen erraz!

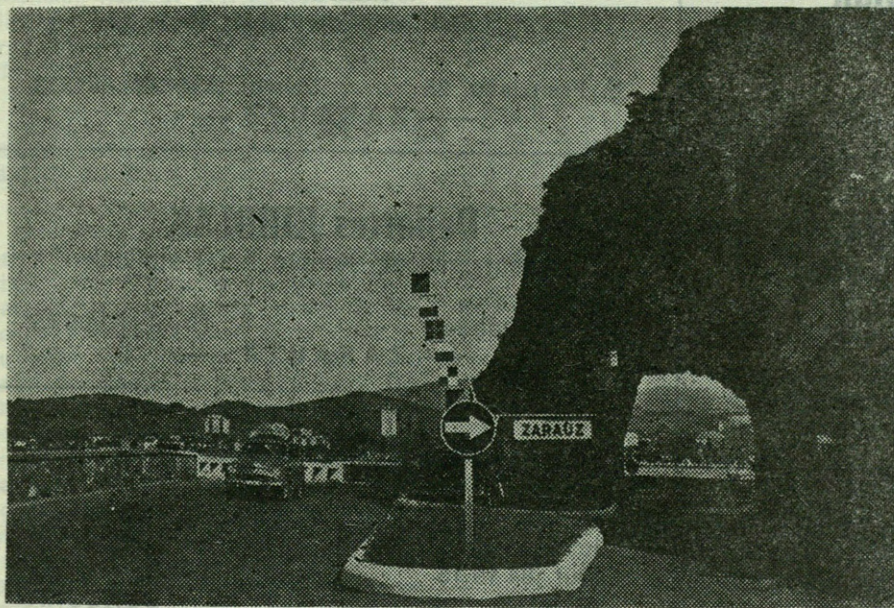
Gipuzkoako Industri Bankoa

Hernani, 15 — Telefonoak: 423821 - 429773 — Donostia

KANPOTIK ALA BARRUTIK?

Xabin Unzurrunzaga eta Imanol Murua Zarauzko Udaletxeko bi zinegotzi edo konzejal ditugu. Beren bizitzako urterik gehienak Etxe horretatik urruti antzean bizituak ditugu. Baina azkeneko urteotan barrutik dihardute. Barrutik eta kanpotik lan egina-ren eskarmenturik badute, beraz.

Eskarmentu horretaz mintzatuko gara, hain zuzen ere. Zarauzko udalak beharrik asko badu, baina hoiak beste norbaitek haizatuko ditu, Zeruko Argiak baino zabal-kunde gehiago duen egunkariaren batean. «Plangintza orokor baten faltaz egiten diren okerrak salatzea ez goaz gu. Ezta kamioi nagusiak, herriaren erdi-erditik pasatzen delako, dakarkien itomena aipatzera ere», zioten aho batez eta betez.

Zein alderditatik begiratzen zaion

—Zuen eskarmentuaz hitzegin nahi duenez gero, hel diezalogun zezenari adarretatik: Herriaren aurkakotzat jo izan den eta jotzen den agintearen eustaille eta edertzaile ez ote zarete gertatuko?

—Galdera hori aspaldikoa da. Abertzaleok Udaletxetik kanpora ibili izan gara urtetan. Ez genuen eskurik zikindu nahi. Ez genuen ustela zenaren edergarri izan nahi. Baina kanpoan gertatzeak ere ez zigun mesede haundirik egin.

—Zerk ala erazi zintuzten jokabidez?

—Herriak behar zukeen neurrian ez noski, baina zerbait ihardunak gaituzu herri-lanetan. Ikastolako lehendakari izanak gara bata bestearen ondotik. Guraso Elkarteak ere hor ibili ginen. Zenbait lanetarako behar beharrezkoa zen udaletxearen baimena. Hautsak jaten zituen baimena eskatuz sartzen

genituen paperak. Iseka besterik ez zitzagun egiten. Erabakiak hartzen ziren lekuan eskurik sartzen ez baldin bagenuen alferrik ari ginela ohartu ginen.

—Gauza haundiak egiteko asmoz sartu ahal zineten?

—Milagrorik ez genuela egingo bagenekien. Zer lotura eta eragozpen zeuden baganekien ondo samar. Herriaren aldeko zerbitzu eta lan batzuk aurrera ateratzen saiatzea eta aldrebeskeria batzuei hesia jartzea zen gure helburua. Hirigintzan egiten ziren okerrei atea ixten ahalegindu gara.

—Zarautzen egin den kultur lanik haundiena ikastola da: laguntza asko lortu ahal duzue?

—Egia esan behar baldin badugu Udaletxeak oraindik sos bat ere ez dio eman ikastolari. Agindua dauka eta eman nahi dio. Baina oraindik ez dio eman. Orain arte ez bait du eskuar-

tean era haundiegirik izan. Nonbaitek dirua atera beharko dugu, baina ezin gintezke ikastolari lagundu gabe gera. Beste ikastetxe guztiei laguntzen diegu. Herriak hain berea duen ikastolari lagundu gabe ezin gintezke gera. 8 miloi eman dituen herriak garbi erakutsi du bere borondatea.

—Barruan dauden oztopoak aipatu dituzue lehen.

—Bai, zerbait lortzeko borroka asko egin behar da. Halere ez da beti irabazten. Argi ez bazabiltza ziriak ere azkar sartuko dizkizue. Zenbaitetan, nahiz eta azpikoak ohartu, amor eman behar izaten da. Arrairik haundienarentzat gorde behar dira amurik gogorrenak. Herriarentzat joan-etorri haundiko erabakia denean jo behar dira atzaparkadarik haundienak. Denetarako indarrik ez denean kolperik haundienetarako gorde behar dida indarrak.

—Udaletxearen barruan ihardun du zue: datozkigun hauteskundeetarako zer iritzi duzue?

—Udaletxeek zerikusi haundia izan dezakete. Hoiak jabe egin behar dugula uste dugu. Jakina, bakarrik ezer gutxi egin daiteke. Bakarka erre egiten da. Beti galduan ezin daiteke luzaz borroka egin. TALDEAN sartu behar da Herriko Etxera. Taldean esandakoan ez dugu talde batekoak edo alderdi batekoak sartu behar dutenik esan nahi. Herrian diren talde abertzaleak bildu eta zeintzuk sartu erabaki beharko lukete. Honela bakarrik merezi du udaletxea eskuratzeak. Bestela pailazoarena egiteko arriskua dago. Eta erretzekoa, noski.

—Aurrera jarraitzeko asmotan?

—Guraso Elkarteak aukeratuak gara gu, ez gara behatzez izendatuak. Baina herriak askatasun osoz bere ordezkariak aukera ditzakeenean, pozik erretiraturako gara.

—Bergarako biltzarreaz zer iritzi duzue?

—Lan askoren fruitua izan da. Gu, biok, erabat haiekin gara. Alkateak irakurritako agiria ere geure-geurea egiten dugu. Bide hori jarraitu behar gaitzaizkio.

—Ikastola aipatu dugu lehen, beste ikastetxerik ere bada, ordea. Hoiak euskalduntzeko asmorik ba ahal duzue?

—Hoietan dabilizan haurren guraso askok beren umeak euskaraz ikas dezatela nahi du. Baina zenbait moja eta fraile ez da euskaltzaleegi. Buruzpiderik badugu, baina ez da erreza hor muturra sartzea.

Garage ALTUNA

RENAULT etxearen ordezkaria
Sal-erosketa eta konpontzea
Grua zerbitzua

S. Franzisko, 15 Urrut.: 84 11 14
— ZARAUTZ —

Casa URKIA

Kale Nagusia, 44 Urrut. 841633
— ZARAUTZ —

Textil BERAZADI anaiak

Sydos eta oihal finetan bereziki

Urrut. 84 12 38
— ZARAUTZ —

Radio TV ETXEBERRIA

Philips, Radiola, Telefunken, Vanguard

T. Primo Rivera, 37 Urrut. 83 01 68
— ZARAUTZ —

BAMBY

Sehaskak, parkeak, haur-otarrak
Haurrentzat behar diren gauzak

Poligono Azken Portu, 39 Urrut. 84 19 99
— ZARAUTZ —

ITXAROPENA

Irarkola-Argitaldaria
Liburu eta aldizkarigintza

Urrut. 84 11 34
— ZARAUTZ —

Garage

INTERNACIONAL

Konpondu, garbitu, koipetu, eranskinak, grua-zerbitzua

Victor Pradera, 10 Urrut. 841205-841807
— ZARAUTZ —

Casa GLORIA

S. Franzisko 25 Urrut. 841209 - 851583
— ZARAUTZ —

Felix ALBERDI

S. Franzisko, 27 Urrut. 841950
— ZARAUTZ —

ALBIZU

Pintaketak,* enpaperatzeak, moketak

S. Franzisko, 25 Urrut. 851133 - 841533
— ZARAUTZ —

Deportes KIROLAK

Arrantzarakoak, Kanpin eta jostailuak

Korres-ondoan Urrut. 83 08 45
— ZARAUTZ —

Muebles URIA

Fabrika:
Victor Pradera, 3
Urrut. 84 19 15
ZARAUTZ

Denda:
Usandizaga, 29
Urrut. 42 18 92
DONOSTIA

ARGI

Argi-instalazioak
EDESA etxearen zabaltzaile

Calvo Sotelo, 2 Urrut. 84 16 05
— ZARAUTZ —

Jose de EZPELETA

Tableroak, txapak, ateak, ferreteria

Zona industrial Urrut. 84 10 13
— ZARAUTZ —

ZARAUZKO IKASTOLA

Miloiak beti dira arazo. Eta Ikastola berri bat eraiki behar izan denean, are gehiago. Ezagunak dira Zarauzko ikastola berriaren kostoa. Ezaguna da, baita ere, herriaren —herri guztia— laguntza lurak erosteko. Ezaguna, azkenik, guraso eta irakasleek egin duten lan guztia ikastola berri gaur egintzat jo dezagun.

1972an oraindik legalizatu gabe zegoenean, hainbat urtetan toki desberdinetan sakabanaturik ibili zirenean, irakasleak behar bezala ordaintzen ez zirenean...

Hauxe da, tamalez, euskal ikastola guztiek jasan duten eta oraindik ere jasaten ari diren zama.

Horregatik, jakina da Ikastolek eta beste ikastetxe pribatuak «Interés social» delakoa lortzera jo dutela. Hainbat ikastetxe pribatuak lortu du dagoeneko delako interes hori, baina Gipuzkoako ikastola gehienek ez dute oraindik honetaz erantzunik jaso. Dakigunez, eta orain dela gutti hartu diren berriak dira, Madrilén gure eskabideak bide ona zeramaten. Itxaropen haundiak eman zitzaizkigun. Baina, egun batetik bestera, gure itxaropenak ohiturik gaduzkan oztopoa aurkitu du hainbatetan bezala: informe paralelo batzuk jaso dira, ez daki inork norenak diren, baina Ikastoletako interes sozialeko deklarazio hauek, berriro ere, interbiderik gabeko bide batetan daude. Tartean Zarauzko ikastola.

Egoera eta jokabide hauen respon-

Euskal jaia, ikastolaren lehen urratsa

sableak, normalean, Gipuzkoan bertan daude. Nortzuk dira? Zein interes dute halako oztopo eta traba ipintzeko?

Ez dago erantzun beharrik. Denok dakigu zein okela klase egosten den gure lapiko honetan. Eta hemen ere, esan beharra dago, indarrak nahiko paraleloak dira.

Hala ere, eta gero eta garbiago dago, gure Euskal Herri honetan, benetan interes sozialeko den erakundea Ikastola da. Erdal ikastetxeek bi komunitadeen aurrean aurkitzen badira ere, komunitade bati bakarrik erantzuten diote: Erdal komunitadeari. Bati, eta euskara haintzakotzat inoiz hartu ez duen komunitadeari.

Ikastolak, aldiz, bi komunitadeei erantzun nahi dio. Bi komunitade desberdin hauen integrazioa nahi du. Eta bi komunitadeen integrazioa lortzeko, guttienez aldarrikatzen duena, biak errespetatzea da. Sakontasun haundia-

gotara iritsiko bagina, izango genuke zer esanik.

Bejondeigula, gure erantzun honetan benetan Euskal Herriaren beharrei erantzuten dien ikastetxea Ikastola izan, eta gainera oztopo haundienak jasaten dituen ikastola horixe bada.

Bejondeiela hori posible egiten dutenei.

Zarauzko ikastola berria egin da. Zorionean gara. Baina gurasoen eta Zarauzko herriaren bizkar egin da.

Eta Ikastolak Zarauzko premia urgente eta gogor bat konpontzen duenez, 1.000 haur hartzen bai ditugu, eta EGBko ikastetxerik haundiena bai dugu, non dago «interés social» famatu horren esanahia?

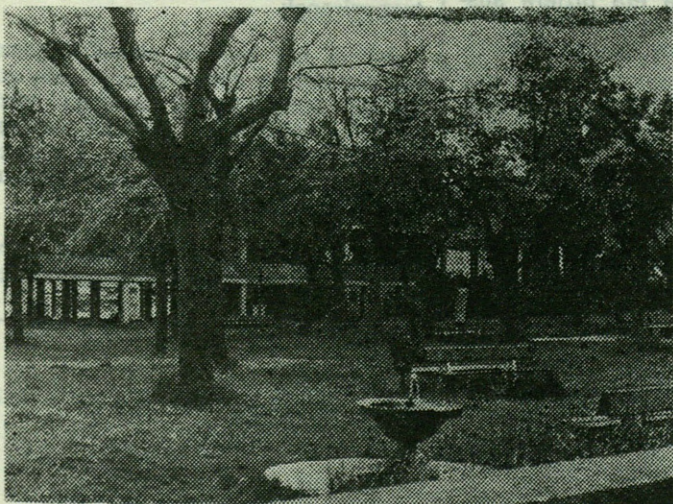
Eta hau ez du Ikastolak bakarrik konponduko. Nahikoa da. Beti frankotiradore izateak indarrak erretzen ditu.

Beste ikastetxe eta herri erakundeek ere badute zer esanik honetaz.

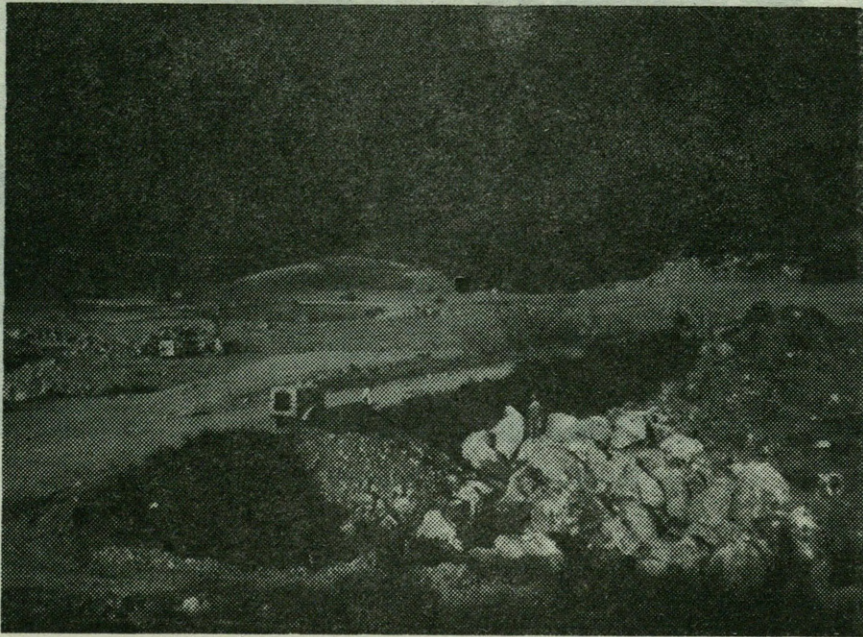
Jakina, bat da etxea, eta bestea bere barruko egituren erantzunkizuna. Barruko egiturak errespetatu, sakondu eta hobetu. Hori eskatzen diegu irakasleei. Baina horrekin batera eskatzen diegu, edozein erakundek giro bati, herri bati erantzun behar diola ere. Erakunderik ez amesteko astra-toan.

Herri zerbitzuan eta herriarentzat heziketa lan serio batetan. Hori da bidea. Bi adar dituen bidea.

Ez dezagula inork adar bat edo beste ahantz.

Abertzaletasunak ernu erazi du arbolartean ikastola

INDUSTRIA BERRIAK

Euskal Herriak hartu duen bidea, egin duen aukera, ez da dudarik, industriadela. Deba ibarrean, adibidez, sortu diren industria konzentrazioak, honen ezaugarri berezi lirake.

Gaurdaino Deban gertatzen ari dena aldiz, ez da onargarria. Lan postuen urritasuna beharrik nabarientariko dugu. Hori frogatu beharrik ez dago.

Eta, turismoa ezin daiteke izan, gizarte estable baten euskarri eta oinarri bakarra. Turismoa, faktore arrotz batzuen ondorioz, denbora laburrean, aldatu daitekeen mugimendua baita.

Egunero ogia irabazi beharrak eraginda, herritik kanpora beti ibili beharra, inola ere jazoera sintomatikoa gertatzen da. Ehundaka lagun aurkitzen dira, kinka honetan, Deba herrian.

Aurrera begira, herriko gizon kementsu batzuen indarrik trinkoenak, beren komunitadetik at ematen dira. Beraz, gizarte honek dinamika galtzen du eta ahuleria jasotzen.

Horregatik, egoera honen irtenbidea ezin da nola nahi erabaki. Batez ere, geroa mugatzen duen neurrian. Deban, arazo honetaz, hautapen eta plangintza zuzen baten beharrean arkitzen gara.

Itziariko industri zonak, arazo hauei

erantzun egoki bat eman diezaike. Nola nahi, hortarako sortu zen ekin-tza hori. Halere, hor sortuko diren lan postuek arrisku bizian jarriko dute Debaren aurrerabidea. Poligono horrek eta bertan biziko direnek sortuko dituzten beharrak, aldeaz aurretik aztertu eta konpondu egin behar ditugu. Gaur oraindik, bide zuzenetik abiatzeko denbora badugu. Gero beranduegi izango da.

Debako udal eta beste e karte guziek erantzunkizun haundia dukete, behar bezala arazo honi heltzen ez badiot.

Industriatzearen beharra garbi daku-sagu. Industriegintzarako programaketa ozena bai, baina razionala eta mailakatu behar dugu. Bizi garen komunitadea hankaz gora jarriko ez duena, zuhaitz ipurdi deserrotu baten gisara. Aitzitik, bere izaera eta biziera suspertu eta hedatuko duena baizik.

Komunitade honek dituen problemai erantzutea beharrezkoa da, baina berak sortu ez dituen arazoei erantzun bila aritzeko, beste maila bateko, ez Debakoa bakarrik, zeregina dugu.

Hortarako gai gara eta medioak ere baditugu. Bide okerretik abiatzen bagara, errua gurea izangoa da.

ARRANO

AGUAZILAK

Izen honekin ezagutzen ditugu udal-letxe edo aiuntamentuan enplegatu diren herrizain gizon prestuak.

Gauzak aldatzen ari dira gure herrietan. Aldakuntzarik haundiena Aguzilak egin dutela uste dut. Lehen herrizain soil zirelarik, gaur aiuntamentuak dituen aministrazioko zerbitzari dira.

Beraz, Aguzilen aldakuntza, udal-letxetako aldakuntza da.

Gazte nintzelarik ezagutu nuen Sorluzen, Martin Piston, Martin Maiztegi, gizon argal moko zorrotz eta begi argikoa. Zorrotzegia zelako edo, nahiko esne txarrekoa, nahiz eta Sorluzeko baserrietako esneaz mutildu ginenok, beste tankera batekoak izan.

Geroztik, Julian Azpeitia, Debako Aguzil agurgarria, ez zut jario haupoak heri zitalako, eta baita zorrotza ere.

Makilatxo besapean, goizean goiz Aguzil biak herri guzia ikusi gabe ez ziren geldituko inoiz.

Halako etxetan iztilla sumatu zutela.

Mutil koskorrak, debekatutako tokian pelotan jolasean ari zirela.

Kale ertzean txixa zeinek egin zuen eta arrastoean tamaina.

Kaleak eta enparantzak behar ziren eran garbituak ziren ala ez.

Nortzuk erabakitzen zituzten beren eztabaidak borroka bidez.

Etxetako hormetan marraskilari ibiltzen zirenak.

Jaialdi bat herriko plazan. Aguzilen makilatxo denen buruen gain eta jendea ardatza baino zuzenago, mutikoak aurrean zirela, lurrean eserita, eta larriagoak exer-tokietan edo zutirik. Denak ikusten zuten jaialdia, gaur ez aurrekoek ez atzekoek.

Eguneko lana bukatu ondoren, gure Aguzilek udaleko zerbitzuak egiten

electrica SAGARNA

ELETRDOMESTIKOAK, ARG-INSTALAZIOA, SUKALDEKO ERREDIZAK

23 de Septiembre, 15

Urrut. 601187 - 601228

DEBA

zituzten eta arratsean, lagun artean, ipuin kontari, ardotxo bat artu gabe ez ziren geratuko.

Gaur, badakigu, ez dira gure herriak lehen bezalakoak. Haruntz-honuntz jende gehiago baitabil, berebiez kaleak beterik daude, gazteak indartsu ikusten dira eta mila problema gehiago sortu ditu hobeki bizi izate nahi horrek.

Zer gertatzen da? Udalak gertatu du ordenazio berri bat, agertu ditu berebiez nondik nora ibili behar duten, non dituzten toki bereziak egonaldiatarako eta, dena egina duela usate dute.

Nork zaindu behar du ordenazio hori? Udaleko zerbitzariak, aministrazio-gizonek ez dute izango nahiko denbora beste lanetarako eta hemen non dugun gero eta okerrago azaltzen den iskanbila.

Martin Piston eta Julian Azpeitia bezalako sei Aguazil dituen 4/5 mila bizilagunetako herriak, nahiz eta ez zeharo, problema erabakiko luketela, pentsatzen dut. Kalean duguna eta, bai sarri askotan, hondartzan izaten dena.

Honetara helduz gero, beste zerbait esan nahi nieke gure herriko agintariei. Aguazil izeneko zerbitzari dituzuenok, zergatik jazen diren, batez ere udan, jazen diren bezala. Alkandora urdin, korbata beltza eta txapel-kasko militarra. Ez ote litzateke hobe, margo alegere bateko alkandora papar zabala eta euskaldun txapelaz janztea?

Ama Santa Iñes, bart egin dut amets... sei Aguazil eta beste sei Mikeltekin ez genuela premiarik izango, ez guardia zibilenik eta ez bedein-katu batzuek espero duten erregalozko demokraziarenik.

Iñaki LETE

Modas
AINHOA

San Roke, 12 Urrut. 60 10 94

— DEBA —

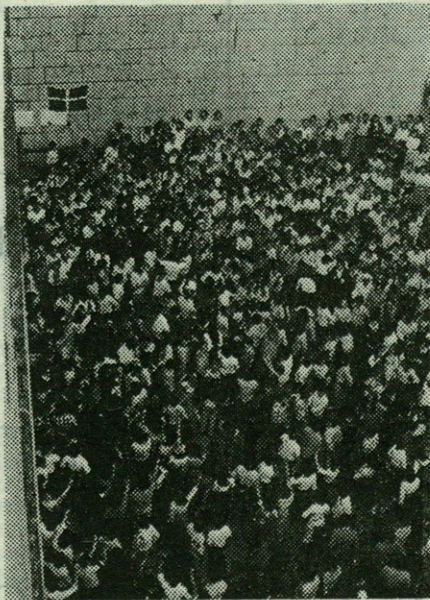
DEBAKO

GAZTERIAZ

Debako Gazte Elkarte bizi da. Joaldi gogorra izan baldin bazuen ere jaso du bere burua. Hilaldian, atzera ala aurrera, egiteko garaia heldu zitzaionean Juan Inazio Aixpuruak hartu zuen bere esku hango lehendakaritza.

—Zertatik hasi zineten berritzen?

—Batzorde berria osatzetik hasi ginen. «Luzaro» aldizkaria eta menditalko

de berritzeari ekin genion berehala. «GOAZ» antzerki-taldea askatasun osoz ari da lanean. Dantzariak ere izan dugu harremanik, ezer gutxi aurrerratu baldin badugu ere. Liburutegia, zine-forum eta txistulari-taldea moldatu nahi genituzke lehenbailehen.

—Zenbat eta zer adientako jendea duzue barruan?

—300 inguru denetara. Elkartearen sartu berriak, 18 urtetik beherakoak, 44. Aurrera begira pozkarria da hori. Hortik 30 urte bitartekoak 60 %. Haue-tariko asko garai bateko Burdin-Kurutz Elkartekoa duzu.

—Taldea itxia ala beste elkarteekin harremanik ba duzue? Ikastolan, esate baterako, gazte gutxi ari da.

—Taldea bezala ez dugu beste erakundeekin harreman haundiegirik. Lagun bezala ditugu harreman gehienak. «Asociación para el Fomento» delakoarekin izan ditugu ugariak. Gazte Elkarteak indar eta nortasun haundia duenean, besterekiko loturak sendoagoak izango dira. Ikastolan da goen gazte faltari denok erantzun behar diogu. Gazterik ez den lekuan giro motela izan ohi baita.

—Gaurkoz eta geroari begira zer eskain diezaioke Gazte-Elkarteak Debari?

—Gazteoi dagozkigun arazoei erantzun behar diegu lehenik. Horretan saiatzen eta zailtzen garen neurrian beste arazoei heltzeko ere gai izango gara. Baina bestela ez.

—Industriak asko baldintzatzen eta mugatzen du Herria. Baita aberasten eta osatzen ere. Itziarko industri-lekuaz iritzirik badukezue, noski.

—Honelako industriaketa batek sekulako astindua emango dio Debari. Aurrez ondo aztertu beharrezko zerbait dugu hori. Ez da arin-arinean erabakitzeko gauza. Gizarteari eta ekonomiarri begira azterketa bat egin behar da lehenik, beraz. Gero herriari asmoen eta istudioaren ondorioen berri eman behar zaio. Azkenik herriaren iritzia jakin behar da. Herriak berak erabaki behar du bere etorkizuna. Inor ez da nor herriaren etorkizuna erabakitzeko. Isilka-misilka gauza gehiegi egin da. Herria ez jakin eta axolakabe da arazo honetan, ez baita kezkarazi. Udaletxeak zerikusi haundia du honetaz. Herriari ze egitekotan diren agertu behar zaio.

—Langile-kezka ttikia da Deban. Itziarren sortuko den industriak asko alda dezake giroa.

—Egia da, talde bezala, talde ttikia da Debako langile-taldea. Baina Itziarko industriak langileak ekarri zai ezin egon gara zerbait egiteko. Itziarkoak egoera osoa alda dezake eta orduan beste erantzun batzuk beharko dira. Oraingoari begira hasi behar dugu lanean, beraz.

—Gaztea erraz liluratzen du politikak. Politikagintzarako zirrikituak zabaltzen ari dira.

—Hain goraipatua eta errepikatua den demokraziara heltzeko, bide luzea geratzen da oraindik. Lehengo erakunde zapaltzaileen azpian bizi gara oraindik. Herriak ez du hitzik eta ez du erabakirik. Halere baikor gara etorkizunari begira. Lanean gogor ari den talderik bada. Abertzaletasuna ere indartzen ari dela dirudi.

—Ezkerrean, eskuinean, erdian ala non sartuko zenuke Debako gazteria?

—Konformagaitza da gazteria. Erraz jotzen du ezkerrean. Baina, zerbait egiko jokabide latzak hartu behar izaten ditu. Ametsak egia gerta eraztea zail zaio, tamalez.

—Gazteak berekin du alaitasuna eta jolasgurea. Gainean ditugu festak.

—Jolas egin behar da herriko festetan, noski. Baina euskaldun gisa. Festak elkartasun giroa, euskal giroa sortu behar du. Euskaltduntze honetan oso haintzakotzat hartu behar dira herriko jaiak. Gu, egun bat antolatuta nahiaz ari gara. Gazteok adiskideago eta elkartuago egingo gaituen zerbait egin nahi dugu.

IDIAKEZ

GARBI

Perfumeria, edergarriak, garbigailuak

Puerto, 8

Urrut. 60 10 61

— DEBA —

Alejo Lizarzaburu

Erredizak, moldurak, ferreteria, argiak, eta abar

Lertxundi, 14 eta 16

Urrut. 60 11 57

— DEBA —

LETetar JOSE, S. I.

Herreminta lantegia

Urrut. 60 11 13

— DEBA —

Garage OLAVE

RENAULT etxearen ordezkaria

Arenal, s/n.

Urrut. 60 11 02

— DEBA —

Eduardo Galarraga

Elektrodomestikoak, irradi eta telebistak

Lertxundi, 4 - Itur-kale, 2-2.º

Urrut. 601251 - 601078

— DEBA —

Hostal Monreal

Kafetegia-jatetxea

Lertxundi, 30

Urrut. 601244-45

— DEBA —

Foto ALLICA

Arenal, 3

Urrut. 60 12 19

— DEBA —

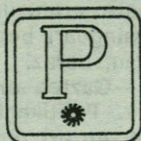
IRIGARRE garagea

Grua-zerbitzua, berebilak konpondu eta margotu

Astilleros, 3

Urrut. 601052 - 601627

— DEBA —

Restaurante IRIONDO

OSO ONDO JATEN DA

Apartado, 14

Urrut. 601084 - 601099

— DEBA —

Talleres INSAUSTI

KONPONDU, KOIPETU, MARGOTU, BERRITU,
MOTORRA, GAINA ETA BARRUA.
GARANTIAK ERE BADU.

Motriku bidean

Urrut. 60 12 77

— DEBA —

IPAR EUSKAL HERRIA

DONIBANE LOHITZUNeko IKASTOLA

Donibane Lohitzuneko ikastolak badu aipamen uda hasiera honetan. Zer gertatzen zaio bada? Herriko kontseiluari gela berri bat eskatua izan zaio datorren eskola-urterako. Ja bilkura bat osoa afera horren xuritzeko iragan ondoan, kontseilu honek ez du erantzun baikorrik eman ikastolako haurren aipamen galdeari.

Pentsatzekoa da halere, aterabide bat beharko diola aurkitu eskutan duen arazo horri.

HENDAIKAKO ITSASPORTUA EGITEN ARI...

Hendaiako herriak, beste obralan haundi zenbaitekin batera, bere itsasportuaren haunditzea eta berritzea badarama aitzina. Bi alditan egin beharra du. Lehenik, laurogei metroko kaia bat eta geroago kaia hau bera beste laurogei metroz luzatu. Horrela, orain dituen berrogeitamar metrorerkin, berrehun eta hamar metro luzeko kaia-reen jabe izanen dira Hendaiako arrantzealeak.

Horretaz bestalde lur eremu haundi bat urari kenduz antolatu gogo dute, gero bertan itsasportuari doazkion muntaduren eraikitzeke, hala nola arrain izoztegiak.

Arraintzarien portua haundituz eta berrituz ez dio ordea herriko etxeak uda-portuaren edo turist-portuari uko egiten. Eta dudarik ez da lehenak doi bat ezeztatuko dituela bigarrenari egin eta eginen zaizkion zirrikadak.

IPAR ALDEKO AUTOBIDEAK HAMAIRU KILOMETRO BADITU!!

Duela sei-azpiti urte hasia, ipar aldeko autobide berria Donibane Lohitzunetik mugaraino badoa orain. Eta hamairu kilometro baditu!! Noizbait bada noizbait, den zatiñoa ere ez da guti estimatua izanen uda honetan. Askotan gogoaren kontra hartu behar baldin bada ere, duen prezioa gatik. Hiru libera eta erdi gostatzen da! Ez da harritzekoa, munduko autobide karioenatarik baldin bada ere. Arabera horretan, 1978ko udan, mugatik Baionaraino joatea, hamar franko gostako da!

Horrelako obralanak egiten diren toki guztietan berdintu gerta daitekeela ezda dudarik. Autobide honen egile den ACOBA elkarteak ere, egin du bererik. Bidearen egiteko eskuratu behar izan dituen lur-eremuak, askotan laborantzako hoberenak, bi sotesan bildu ditu. Hemezortzi familiek beren etxea lurrera botatzen ikusi dute eta berek lekuz aldatu behar izan dute.

Bestalde, egun gertatzen ari da beste zuzengabekeria bat Bidarten. Autobidearen pasalekuan, jadanik lur eremu bat ederra galdu zutenei, egun kentzen zaie anitzez gehiago. Zertarako? Ostatu eta saltegi batzuen egiteko, autobidearen ertzean! Pauko pre-

fetak hortarako behar den lege itxura eman dio lur desjabetze horri. Baina zuzen kontra ari omen da. Horrelako aferetan, askotan gertatzen den bezala. Haundiak beti bere interesen arabera baliatzen ditu legeak.

VII. PLANA ETA BAIONAKO ITSASPORTUA

Baionako itsasportua, 75ean ezagutu zuen beherapenalditik emeki emeki jalgitzen ari da. Eta arduradunek pentsatzen dute aurten zenbait ehun mila tona gehiago merkantzia garraiatuko dela.

1983tik harat Lakeko sofreaken garraioa azkarki tipitzen hasiko da. Utziko duen hutsa zerbaitez ordaindu beharko da. Gero hurbil horri begira beraz. Baionako komertzialdegiak, lehen Bokalen zeuden aroztegiak, hogeita hamabi hektareako lur eremu bat eresia du, bertan lantegi berriei leku egoki bat eskaintzeko.

Bestalde, Estatuko VII. ekonomia-plan delakoan barne eman araziak dituz zenbait obralan nagusi, hala nola: porturako sarbidearen berritzea eta lehenaren aurrean bigarren itsas-harresi luze baten egitea. Lehen obrari esker, hamasei mila tonako itsasuntziak sartzen ahaliko dira portuan. Eta bigarrenari esker berriz, porturako sarbidea ez da orain arte bezala hondarrez edo arinez beteko.

Plan honetaz aparte, pentsatzen dute ere, kaia berri baten egitea Bokaleko aroztegi zaharren parean. Eta oraino, gehiago. San Bernardoko uhar-tetxotik aturri bazterrera dagoen urarte lurrez bete gogo dute, horrela hogeita hamabi hektareako eremua irabaz bailezakete. Hau ordea, ez da 1985a aitzin eginen den lana.

Dena den, proiektu hauek guztiak ez bide dira, amets huts geldituko. Egia bihur daitea ahal bezain laster, gure eskualde ez-hazi honen abantailetan.

DONIBANE LOHITZUNEN, URTERO 10 HA. GALTZEN DITU LABORANTZAK

Gauza harrigarria gerta liteke askorentzat, Donibane Lohitzune laborantzak herri bat dela erratea. Alta, herriko lurren hiruetatik bat laborantzako lur ekarria da. Orotara, 3.840 ha. ditu. Hauetatik 1.900 ha. hartzen ditu hiri-aldeak, 620 laborantzako lurrek eta 320 larre eta oihauek.

Donibane Lohitzunen badira 42 etxalde edo baserri. Hauetan hogeiren bat familia laborantzatik bizi dira. Beste hogeita eta bik laborantza dute bizipiderik nagusia. Berrogeita bi etxaldeetatik hamabost, jabeek berek darabiltzate. Hamalau aldiz, maixterrek eta gelditzen diren hamairuak partzuergoan erabiliak dira.

Gehienik artoa egiten da. Horretarako 1963an laurogei hektarea lurberri ziztuzten. Azken urte hautan ordea, hazkuntzari lotzen ari zaio laboraria. Eta bide honi jarraituz, lurre dauden lur eremuak beharko ditu landu eta pentze edo belardi bihurtu.

Baina, egun Donibaneko laborariak duten problemarik haundiena, hauxe dateke beharbada: urtero hamarren bat hektarea galtzen ari direla, zeren urtero hiriak hamarren bat hektarea bereganatzen baititu. Orain ari dira biharko hiriaren eremuen mugatzen. Agian laborariak ere entzun araziko dute beren mintzoa. Zeren den tenorean, Donibane Lohitzunek 6.788 bizitogitarik 2.907 bigarren egoitza bezala ekarriak baititu!! % 43! Horrek berak garbi eta argi salatzen du zer ekonomia mota dugun ipar alde honetan. Oraingo joerari ez bazaio mugarik ezartzen, hamar urteren buruko gure itsas-hegi honetako egoitzen erdiak baino gehiago bigarren egoitza bihurtuko zaizkigu!

SARA ERE BERRITZEN ARI

Saran ere sekulako obretan hasi beharraz zaizkigu luza gabe. Halabaina, bakantza-herri bat egin beharra dute, berrehun eta hogeita hamar ohe kokatuko dituen. Denbora berean, igerileku bat, pilotaleku bat, tenisleku bat eta auto parkin bat. Bestalde, eginen dira ere hamalau bizitegi berezi eta zortzi dendaleku herrixka berri honi hurbil.

Obrasail haundi hori, orotara 527 milioi gostako omen da. Dirualde hortatik 336 MIACA delako batasunak emanen ditu, 150 departamenduko kontseilu jeneralak eta gelditzen diren 41-ak herriko etxeak.

Bestalde, laurogei-ehunen bat lanbide eman litzakeen lantegi berri baten zutik emateari ari dira. Agian xede hau ere bururatuko dute. Zeren, Saran ere, beste euskal herrietan bezala, lan eskasiak herria husten ari baitu.

LANTEGI BERRI BAT HAZPARNEN

Leroy-somer etxeak lantegi berri bat eraiki gogo du Hazparnen. Azken hamar urte hautan horrenbeste enplegu galdu duen herri batek badu segur lantegi berrien beharra. Berokinak edo berotzeko ponpak egin gogo dituzte hor. Lekuko teknika eskolak izanen du beraz bere ikasle diplomatuen plazaleku bat. Orotara ehun eta berrogei eta hamarren bat langile hartuko omen ditu lantegi berriak. Agian bai.

Noiz ikusiko ote ditugu gisa bertusko lantegiak Donibane Garazin, Baigorri eta Donapanten?

SEASKAREN ALDIZKARTA...

Seaska batasunak joan den astean presentatu die Baionako irrati eta kazetei bere aldizkariaren bigarren alea. Ale aberatsa, zeren gutiz gehienak, funtsezkoak baitira aldia honetako artikulak. Hala nola, ikastoletako lanari, pedagogiari, kurridari, buruhauste-ri, lehen mailako ikastolari, bi-hizkuntzasunari eskaniak dira idazlanak, denak elkar-lan baten fruitu direlarik. G.L.

durango

GOGO EZA

Gogorik ez dagoenean ezer egiteko, alferrekoa da eta kaltegarria ere bai, jendea atzera aurrera erabiltea.

Santurtzeko gertaeraren aurrean ez dute gogo eta ahalmen haundirik erakutsi gure herriko alderdiek.

Bai, egia da garaia ez dela izan one-
na jendea mugitzeko, baina gertaera ere ez da makala izan...

Gogo eza izan da nagusi egun hoietan; ez dakidala, aurreko borrokak nekatuta ala etorriko diren zai; mugitu zerbait egin dira, jendearen aurrean arazoa bizi dutela erakusteko besterik ez bada izan, baina gar haundi barik, jendea atzera-aurrera asper-tu arte erabiliz.

Langile komisioak behar zutela erabaki zer egin eta haiei bota pelota, haiek ezer ez zutenean egin, astiro astiro astiro hasi mugitzen eta tartean garaia joan.

Urrunegi izan dugu Santurtzekoa eta ez gaitu larregi hunkitu.

FORUEN ALDE IBILALDIA

Hau zen Gerediagak antolatutako nahi izan zuena, legearen babesean eta baimenak eskatuta, hil honen 21erako, baina ez zuen ezer lortu, bai ordea, nekez eta beranduegi izan badira ere, hitzaldi xorta bat Durangaldeko 7 herrian.

Horrelaxe elkarteak jaurtitako ideia alderdiek jaso zuten eta inoiz ez bezalako zabaltasuna izan zuen deiak alderdi gehienek parte hartzen zutelarik.

Deia ezker abertzalearen K.A.S. delakoak egin zien eta bildutako (KAS, ESB, STV-ELA, PCE, MCE, LCR) erabakia Durangon egitea izan zen.

Gerediagak zuen asmoa uste dut betegarriagoa zela, gure arbasoek biltzen ziren ermita aurrean, Gerediagako Salbatorren, biltzea baitzen, baina...

Eskualdean mugitzen diren alderdi horien deiari erantzuten zenbait jende biltu ginen Udaletxearen aurrean gaueko 9etan eta manifestazioa hasi berehala. 500 metro genituen ibiliak bidea ebaki zizkigutenean, ez horregatik leporik eman, 10 bat minutuz alkarri begira egon ondoren, urreratu zitzaigun Goardia Zibilen kapitaina eta baimena emon, ibilaldia bakez eta ixilean egiteko baldintzaz.

Andra Mariko elizpean, hamarrak pasa, parte hartu genuen 2.000ok «meeting» txo batez, Durangaldeko 3k euskaraz eta gaztelaniaz —Bergaran goizean izandakoaren azalpena, Foruen gaurkotasuna eta agertu genuen bata-

suna aipatu eta txalotu ondoren— amaitu genuen ibilaldia.

Goardiak inguruan zai, baina ez zizuten ezer egin.

Amaitu ondoren, beti bezala, batzuk manifestazioa eramateko eraz pozik eta beste batzuk haserre, baina hori beste egun baterako kontua izan li-teke.

ALFABETATZEN

Uztailen alfabetatze ikastaldiño batzuk eman dira Elorrión, Zaldibarren, Matienan eta Durangon. Guztira hasi zirenak 107 izan ziren, amaitu dutenen kopurua beste kontu bat da, baina gain begirada batez, zenbaki zehatzik ez baitugu oraindik, esan dezakegu 90 batera urreratuko direla.

Ikastaldiño honek bere jarraipena izango du Urrian.

Honekin batera, maila aurreratuago batetan aurkitzen direnzentzat Euskal Herriko historiak mintegi bat euskaraz ere izan dugu.

pasai donibane

Lerro hauek idaztenari garen garaian (Uztailak 29), aurtengo herriko Festa Buruetan, ekintza eta jaialdi franko antolatutako izan da. Festa guzti hoiek, gogotik aipatuko genituzke; baina, hau ezinezkoa denez gero, gutxi batzuk azalduko ditugu, hots, euskal kutsuzkoak batez ere.

TABERNA

igaz bezala, aurtan ere, taberna bat ipini da, Erreka hauzoan, ikastolaren alde. Aurreko urteetan, behar gorriak baldin bazituen ikastolak, aurtan laguntza berezi bat eskaini behar zitzaion. Izan ere, datorren urterako jaso behar baita, Gaztelutxo baserriko soroetan, Pasaia eta Lezoko izango den euskal Lizeoa. Ez da arraioa txantxetako ekintza! Horregatik aurtan, inoiz baino jende gehiagok parte hartu du eta gazte, emakume eta gizonak, buru-belarri ikusi ditugu eginkizun hauetan.

MERKATU TXIKIA

«Gure Pasaia bai Pasaia!» diote hemengo zaharrek. Diru pila atera behar omen genuen delako Lizeoa eraikitzeke, eta zer antolatuko gure herrixka honetan... Merkatu txiki bat alajaina! Beldur zer jendea ez ote zuen pot egingo lehenengo aldiz eratzen zen horrelako ekintza batek; baina ez. Arrakasta haundia izan du eta jendea erruz hurbildu da erostea, eguraldia ere gure alde genuelarik.

Ekintza honetan norbait aipatzeko-

tan, herriko zenbait emakume goratu eta laudatu behar genuke; orain arte, pittin bat baztertuta egon baldin badira ere, ederki adierazi digute beraien balioa eta kemenen. Gora zuek emakumeok!

DISKO ETA LIBURU AZOKA

Euskal Herria, bere buruaren jabe nozbait izaten bada **kulturak** toki berezi bat izan behar du. Izan ere, oraindik orain, badirudi ikusi nahi gaituztela, gizarajo, arlote batzuk bagina bezala. Horregatik, taberna eta merkatuarekin batean, euskal disko eta liburu azoka jarri nahi izan da, aurtan lehenengo aldiz.

Lehenengo urtea izateko, jende asko ibili da azokan. Erosi ere, oso ongi erosi du jendeak. Herriko gazte zenbait ere, googtsu ikusi ditugu liburuak miatzen eta aztertzen. Eta hau benetan guztiz interesgarria da, etorkizunari begiratuaz.

ZORIONAK

Arestian aipatu ditugun ekintza hauek ikusiaz jideiak harrapazka datozkigu geure burura. 1839garren urtetik hasita (lehenengo Karlistada), 1876garren urtetik igarota (2garren Karlistada eta Fueroak erabat kentzea) eta 40 urteko zapalkuntza ikaragarria sufritu ondoren, Euskal Herriak iraun nahi duela dio. BIZIRIK jarraitu nahian duela, HIL ala BIZIKO dema honetan! Badago beraz, zereginik franko urtean zehar. Ezin ditzakegu besoak gurutza, «aurtengoz nahikoa egin diagu» pentsatuaz. Aurrera jo dezagun bada, kemenik galdu gabe! Euskaldundu behar dugu, erdaldundu egin zaigun gure herri hau!

Eta amaitzeko, gure zorionik gartsuena eta sutsuena, ekintza hauetan parte hartu duzen guztioi.

INALURRETAK

errenteria

APAIZ ANTIEUSKALDUN BAT

Santiago egunean Errenteriako Residencia del Sagrado Corazon-en entzun nuen meza. Ikus orain nolakoa izan zen: en zen sermoirik izan, baina sermoirik gabe ere, meza osoa mitin politiko antieuskaldun bat izan zen hasieratik bukaeraraino. Jaunartzerakoan, eskus eskatzen zieten, ahoan ematen zien.

Meza, barka, mitina bukatu zenean, sakristira joan nintzen nire protesta ematera. Bultzaka, kanpora bota zidan apaiz hark: «Fuera, fuera de aquí. Yo hago aquí lo que me da la gana».

Euskal Eliz bat ez dugun bitartean, horrelako tipoak suportatu beharko ditugu. Baina, noiz arte?

Xabier GEREÑO

euba

Hauzuneko elkarte edo «Comisión de Barrio» delakoa lanean ari da Euban. Orain arte ilun, argi barik egon dira dugun kale bakarra eta zubipeko bidea (paso subterráneo), orain ordeakomisió horren lanari esker eta bertakobiztanleek ordainduta hainbat kriseilu jarri dituzte bai kalean eta baizubipean.

UR-KUTSATUAK

Aurtengo udan ura edonon arazo bada ere gure hauzunean oraindik gogorrago bihurtu zaigu. Ministerio de Sanidad-ek esan duenez gure etxeetara heltzen diren urak kutsatuta daude, hauzunean dagon HIDRONOR lantegiak botatako zikinkerien eruz.

Hidronor lantegi hau zabaldu zutenean gure hauzunean dugun errekatxobateko arrain guztiak hil ziren. Orduan istripu bat izan ei zen, baina ordutik aurrera ere lehenago beti leiharra bezain ur garbia ekartzen zuen errekatxohura, pozoen toki bihurtu zaigu.

Jabeek esaten zuten nahizta ura lohitua etorri ez zegoela arriskurik, baina denpora gutti barru behi bat hil zen. Errekatxoa orain ere zikin zikin dator gure aberei ur ordaindua ematera behartuak gaudelarik, baina orain Hidronor-koek ur ordaindua ere kutsatuegin digute.

Euskal Herri sozialista bat lortzeko programa agertzea ondo dago, baina norbere patrikak betetzeko hauzuna guztia izorratuz honelako lantegi bat zabaltzea «bien provincial» dela esanez, egitarautik kanpo gelditzen dela esan daiteke.

Eubatarrok ura nahi dugu, ur garbia, eta prest gaude gure ahotsa altxatzeko zapaltzaileen aurka.

ataun

LANGILE ARAZO BAT

Denok dakigun bezala Ataun ez da Beasain. Ez dugu industriarik, lantoki txiki bat edo beste kenduz gero, eta haundiena 16 lagunetik ez da igaroko. Baina aurtan babak eltzetik ate-

ratzen hasi ote diren itxura dago; eta herri txiki bat izanik, langile ekintza bat nabarmenago gelditzen da herri haundi batetan baino. Kerejeta lantokioek lehen ere, soldata zela bide, beren haserreaz aldu zuten. Jendea berealaxe konturatu zen han zerbait gertatzen zela. Eta orain dela gutxi berriro eguerdiko egonaldia eginan izan behar dute. Gaur egun orain dela ia 2 urtetako soldatarekin, ez dute arrazoi faltarik. Onez konpontzea beti ere hobe...

FRONTOIAREN INGURUAN

Arazo hau aurrera doa, noraino iritsiko ote? Aurreko batez, herriko elkartearen ordezkariak hor bildu ziren, Udaletxearekin batera, arazo hau aztertu eta argitu nahian. Eta uste zen bezala era askotako iritziak bota omen ziren. Eta batzuk jartzearen esangarrienak jarriko ditugu: «Herriaren erdia, geografiz noski, Sangregorio dela», «Neguan ia 200 haur Sanmartinen aterperik gabe gelditzen dira eskolatik iritetzean», «Udaletxeak izorratu zuen garai bateko Sangregoriko frontoia», «Lehengoa hauzolanen egin dago», «Sanmartinen zentralismoa egiten da alderdi guztietatik», «Eta haurrak zer axola, nik Altsasura joan behar izaten diat pelotara», «Herriko lautatik hiru Sanmartinen bizi da», «ez dagoen tokian egitea egokiago deritzagu», «Herriko Plangintzak Sanmartinen egitea eskatzen du», «Bi hauzoez premia berdina, non egin behar litzake», «bietan egiteko nahiko lanak izango dira», «Herriko gehiengoa Sanmartinen bizi da, eta zer», «Sangregorioa konpondu eta beheran bestea egitea». Hauk eta beste mila iritzi ba omen ziren. Baina konponbiderik ez, eta izango den itxuririk ere ez.

Arazo hau dela eta, inondik ere nahi ez dena haserreaz sortzea da. Batzuek hala nahi ba dute ere. Herriko elkartearen iritziak jasorik Udaletxeak erabaki dezala, bada denon gogozko erdibide batetara iristeko erarik ez da ikusten.

Etorkizunak geroa esan nahi du, eta SIADECOK aspaldi egin zuen istudio batetan, gauzak nahiko garbi azaltzen direla uste dugu, gauza hau erabakitzeko ere; bada bertan dienez Sangregorio eta Aia hauzoetan, bizilagunen zahartze bat nabarmen da, eta jarraitzen du «El barrio de San Gregorio a este ritmo corre el peligro de entrar en la espiral decreciente hacia la desvitalización total».

Honekin ez da inor gutxietsi nahi, baina momentuan etorkizunik ikusten ez ba zaio hauzobati, ez dirudi bidezkoa, leku horretan horrelako gauza bat egitea, beheko hauzoaren premia ikusi ondoren.

Eta bukatzeko, aurreko Zeruko Argiaren bat norbaitek gaizki edo jartzen ez duen zerbait ikusi eta irakurri duela dirudi. Bada «**HERRI GUZTIAREN ONARI BEGIRATZEN EZ BAZAIO. EZ DUGU FRONTOIRIK NAHI-HERRIAK ERABAKI BEHARKO DU HAUZI HAU**», guzti hau zentralismoa bada, berriz ere batzuren eskutegon egon beharko dugu...

beasain

UDALETXETIK

—Euskal Foruei buruz, lehen ere aipatua naiz Beasaingo Udalak zer jokabide ukan duen. Harako Herriko Elkartearen eskabide hartatik (Bergarako Udalarekin bat egitea eta abar...) isil samar egon da gauza ahalik eta uztailaren 15ean «La Voz de España» egunkariako berri emaleak «Concierto Económico» ari buruz Udaletxean hitzaldi eta bat zegoela adierazi zuen arte. Hark zioenez, eskabidea zuzendu zutenek, ez bide zekiten gai horietaz eta fede onez jokatu arren, komeni zen gauzak argitzea.

Gero ikusi zenez, ez zen inongo hitzaldirik ospatu, bilera soil bat baizik eta dirudienez, gauzak zuztarretik aztertzeko gogo eta trebetasunik duenik ere gutxi dateke tartean. Argi dago beraz, berri emaleak erabili zuen asmoa, hots, bazterrak nahastea.

Baina 15eko bilera hori ere ez zen guztiz antzua izan. Hilaren 20an Udaleko bilera egin bide zen eta 21ean behintzat Bergaran azaldu zen Beasaingo Udaletxea (ia osorik!). Bergara eta gainontzekoekin bat egin duten ala ez ez dagoke hain garbi, baina hara joan zirela behintzat bai. Ikus dezagun aurrerantz nola jokatzen duten...

—Aurtan Udaletxeak egin dituen jiru emaitzetan 25.000,— pta. eskaini dizkio Ikastolari. Garaia zen hasteko ere. Hala ere ni ez noa asko ala gutxi den esatera. Ondorengo datuek esanen dute dena. Lasalleko Patronato Ikastetxeari 50.000,— pta. eman dizkio eta CRUZ ROJA delakoari 150.000,— pta. Dena esanik dago horrekin.

Transportes **anzkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanireko bide nagusian, ERGOBIA suzoan, DONOSTIAN
Urrutizkifak: 552850 - 552854

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Esplikazio luzean ari zen bati, «hori-xe» erantzuten zion entzuleetako batek, ondo bazetorren ala ez. Adarra jo nahiz, noski. Esplikazidaria konturatu zen arte. Hori ez zion, nunbait, grazia apartekorik egin, eta izan zen handik aurrera hitz potolo frango. Inuzentea, koxkorren koxkorrena. Orduan ordea, inoiz bazen eta «horixezalearen» erantzuna egokia. «Hi baino txanka mehe aluagorik ez diat ezagutu». «Horixe». Asma halak esan eta orduan eta eskuragokoa erantzun berbera.

Jarduera harek bi irtera bakarrik zituen: Ederki ari haiz, eta esplikazio luzeak beste batetarako utzi, edo besteari arpegia jiratu, ia horixetik huraxera pasatzen zen ala.

Sarri gertatu izan zaigu holako zerbait beste maila bat behar luketen polemikan ere. Irtera itxurazkorik gabe gelditzea, alegia. Izan, ez da hori guziz harritzekoa. Gure nahia euskal-alorrean haundia da. Beharra, ordea, haundiagoa ikusten dugu, eta txantxetarako gogoak azkar joaten zaizkigu. Nahia nahiaz, eta presaren presaz ezin izan dugu, nunbait, beharrezko diren bereikuntza eta azterketetarako, hortan denbora galtzeko, arnasarik luzatu, eta gure polemika asko azkar gertatzen zaizkigu adar-jotzearen mailako (beste alderdikoa adar-jotzaile, klaro); kultura mailan inori arpegia jiratzera ohitzen ez garen bitartean, beraz, ahal bezain gizon mutis egin, eta kito.

Nikolas Ormaetxearen idazle izena, ORIXE, ahoz aho ibili izandakoa da euskal ikasien artean. Oso gazterik jakin genuen guk Orixek aldeko eta kontrako jende sutsua omen zuenaren berri. Ezer gutxi, ordea, hortik aurrera. Gutxiegi, behintzat. Gorantzak eta behearantzak, nagusiki. Egiazko Orixerriari aurkezteko ezer-ezer egin ez denik ez dut esan nahi honekin. Badiara hor zehar lantxoak, eta oso onak ere bai batzu-batzuk. (Mitxelenaren artikulua, adibidez) «Jainkoaren billa» eta «Santa Cruz apaiza» ere ez dira argitaratu zaharrak. (Nork argitaratu behar lituzke «Mireio» eta «Tormesko itxu-mutilla»? Hoiiek, bederen). Bainan egia garratza hau da: Gehiegi gerra euskal kultura lanetan gabiltzanon artean, Orixeri buruzko jakite guzia hiru orritako laudorio edo ahobeteko zipristinetara bildu izan dugunok. Hiru orritako jakintzak, berri, ez du inon eta inoiz probetxuzko irtenbidedun elkarriketarik sortu. Txinparta biziak bai, bero hartan, bainan gero, isil gaitzen, zeren... zeren... hau ez bait da jarduera.

Orixerri, hil eta hamabost urtetarako ahanzi izatea, lujo gehiegia da bere hizkuntza garairatu nahiaz ari den he-

Zer dugu Orixeren kontra

rri koxkor batentzat. Hortan ez dago dudarik.

Joxe Azurmendiren «Zer dugu Orixeren kontra» liburua, bilakaera triste honi stop bat jartzera dator; eta ez dago gaizki, lehenik haren kontra zer dugun —duen, zuten— agertuaz hasi izana. Garbiago agertuko da horrela, autore bati egin diezaiokegun mesede bakarra, itxuraz azterkatzea dela, kritikak kritika. Gainuntzekoa goizeko maitinak dira. Azterkatzean atera dakiogeku autoreari berea, ezer ateratzekorik badu eta. Orixerri idazle puskat badela, irakurri duenak daki, berri. Irakurri duen edonork.

Azurmendiren liburu hau, juxtu juxtu, egungo giroaren fruitu eta agerpen da. Historiazko azterketen garaian bizi gara gaur, gure herrian, zorionez. 1960-70 arteko hamarraldia ideologizazio garaia izan zen. Berri berriak etorri zitzaizkigun, eta behar ere bage-

nituen. Ideologiak norbere historia eta egoeran murgildu ezean, bainan, hitz hutsak gerta daitezke berahala, eta bizkor oso, kaltegarri ere. Gartzela berri berriak, bainan gartzelak. Ideologiek historian eragin onurakorrik izango badute, han oinarritu behar dute historiari egin galderak. Hoiiek egite jakin behar du, berri, pentsalari eta azterlari onak. Historiaren hari egiazkoaz jabetutakoak helduko dio praktisia egokiari, beti berria izan den praktisiari.

Gogo eta metodu honekin eginiko liburu iduritzen zait neri, Orixerri buruzko hau. Ikerlaria egungo galderekin doa honengana. Prejudiziorik gabe, ordea, eginahalean. Hauexek haustera, zuzen zuzen, harenak eta geureak. Orixerri bere giroan aztertzen du horretarako, pentsatuz, «geure historiari txoak inguratzen digun gartzela hautsiz bakarrik aska genezakeala Orixerri» ere. Hori egitean balio liezaguke Orixerri zerbaitetarako. Eta klase guzitako zerbaiten beharrea gaude, inor bada eta gu.

Orixerri, literato bat da nagusiki, idazle bat. Gure herritxoan ez da ordea, izen apur bat jaso dutenetan bat bera ere, bere espezialidadearen berri bakarrik eman beharrea arkitu. Bere abertzaletasunaz diskutitzen da, bere erlijiojokeraz, linguista izatea eskatzen zaio (idazten duen edonork izan ere badela uste du, apur bat), neskamerik zuen ala ez galdetzen da, azkar. Ez dakit onerako ala kalterako dugun hori. Hola dela, baietz usten dut.

Joxe Azurmendik hori guzia kontuan hartu behar izan du, hasi ere Orixerri eta berari buruz sortu zen polemika aztertuz hasten bait da. Ez da, hortakotz, literatur azterketa huts bat Orixerri buruzko hau, ez da formaren analisia, soilik. Zabalagoa da askoz bere gaia eta helburua. Hortik dator kio liburuari, nik uste, gaurkotasan haundi bat. Euskal hizkuntza eta letra mailan dabiltzanak etengabe ahotan dituzten galdera ugari plazaratzen eta aztertzen ditu Orixengan eta bere garaian, eta zeharka, bainan, egungo zerbait jokabide ulertzeko argi ere ematen du.

Liburuaren mugak ere, gai-zabaltasun hau dela eta, garbiagoak gertatzen dira. Puntu asko ukitu eta utzi bezala egiten dira, inork heldu nahi ote dien, proposatu balira bezala. Saio bat da beraz, saio zabala, osoa izan usteke ere ez duena, noski.

Orixenganako interesa berriro pizten denean, liburu honek erraz sor dezake polemika, nik uste. Polemika hori, ordea, ez da orain hamabost urte —eta gerora ere— sortu zenaren mailakoa izango. Ez du gaur ahobeteko hitz borobilak botatzeak bakarrik balioko. Ez

Uztailaren 18 eta 25ean, Xuberoako Santa Garazi izeneko herrizkan Pastoralak izan da. Hain zuzen, Pastoral horretan Santa Garazi herriaren historia kontatu nahi izan zaigu, lehenak eta orainaren gertakizun nagusi eta gorabehera historiko berezienak aipatuz. Pastoralaren izena SANTA GRAZI zen beraz, eta libretoaren egile Junes Casenave.

Zer esanik ez jokalariai Santa G-
razi bertakoak zirela, usadioari jarrai-
tuz, eta errejenta (zuzendari eta taula-
gaineko gidari orokor) Marcelin
Eguiphaph jauna. Lafitte jaunak SAN-
TA GRAZI pastoralaren libretoari jarri
dion aintzin-solasean, errejenta baka-
rrik izan ohi dela edo izan litekeela
herritar ez duen bakarra dio.

Pastorala gauza miresgarria da. Lafittek berak dioenez, eta Jon Mirandek ere horrela esaten zuen, Xuberoako Pastoral XV. mende inguruko Europako «Mystère» delakoetatik omen dator. Teatro emanaldi publiko hoietan, Testamentu Zahar eta Berriko gairen bat, edo Santu bizitzaren bat aipatzen omen zen, exenplugarri eta bide erakusle kristautzatzat izan zedin. Herri gaiak, batipat, azken urte hauetakoak omen dira, eta Pierre Bordazarre (Etxahun-Iruri edo Etxahun-gaztea deitua) izen zen batipat Pastoraletan protagonista bezala euskal pertsonaje historikoak sartu zituen, gaurko herri borrokaren ikuspegitik

haiek aztertuz; horrela egin ditu *Matlaz*, *Berterreix*, *Santxo Azkarra* eta beste batzuk. *Etxahun* izeneko Pastoral hungikarri bat ere idatzi zuen, *Piarrés Topet* «*Etxahun*» hemeretzigarren mendeko bertsolari-poeta xuberotarren biziaz.

Erdi-Arotik jasoriko teatro mota bakarretako bat izango da, beraz, Xuberoako Pastoral, eta horrek merito haundiagoa du teatro mota hori bere antzintasunean eta bere molde tradizionalekin jaso izan dela kontuan hartuz. Horrelako fenomeno bat ezin liteke gizarte hertsia eta oso berezi batean baizik gertatu, jakina. Xuberoa, orain arte, lurralde berezia izan da, industrializazio ia izpirik ere ezagutu ez duena, oso bitxia eta era berean oso aberatsa bere sozial eraketa eta giza adierazpenetan.

Xuberoa lurralde nortasuntsu eta aberatsa izan da arte eta kultura aldetik: euskal lurralderik berezien eta aberatsenetakoa, behar bada, bere baitan sortu eta osatu baitzituen, Historian zehar, kolektibidade mugatu herrikoi bati doazkion adierazpen fin eta elegantenak: dantzak, kantak, ihauteri ospakizunak, xaribari eta gaiñuntzeko karrika-antzerki moldeak... eta pastora-

Harrigarria da, benetan. Kontuan hartu gaurregun Xuberoak hogeï mila biztanletik behera izango duela, eta Historian zehar gutxitan izango zuela hori baiño gehiago. Nolz liteke beraz hainbeste aberastasun hain lurralde ttipi eta jende-multzo mugatuan? Galdere horiek, gaur gaurkoz, erantzun zientifikorik ez dute; gehienaz ere hipotesiak jaso litezke, baiña guztiz probisionalak. Nekazaritza eta hazkuntza giza aktibidade nagusiak ziren aintziñako garaietan, eta hori guztia molde hertsiagotan, auto-abastezimentu baten moldetan alegia, Xuberoa orain baiño lurralde aberats eta ekonomia aldetik indartsuago izango zela zalan-tzarik ez dago; baiña horretatik kausa-ondoren bezala ezin estetika mailla bati buruzko ondoren hala-beharrezko-rik atera. Zergatik Xuberoan bai eta beste tokietan ez?

Nik ez nuke Xuberoari buruz hizkera «liriko» eta «lillura mistikoan» erori nahi. Baiña uka eziñezko gauza da Xuberoak duen xarma; ukaeziña da Xuberoaren presentzia fisikoak sortzen duen zirrara; ukaeziña xuberotar gizartearen nortasun mehatxatuak zin-

luke balio behar. Hori da liburu honen, eta antzekoen, merezimendua.

Polemika horri ekiteko asmorik ez dut nik neuk, eta bi gauzatxo bukatze-ko:

—Liburu hau oso egokia ikusten dut, gure artean sortzen ari diren ikasleek, autore bat nola azterten den ikas dezaten. Bakoitzak bere kriterioak eginaz joan beharko du, baina lan erraza ez denez, itsu-mutilak ezin gaizki etorri. Aipagarria da, adibidez, liburu honetan, karaktere epikoari buruzko kapitulua, kritiko honek poeta bat liriko edo epiko bezala ikustean, zer kriteriorekin jokatzan duen jakiteko. Euskal-irakasleentzat ere ez letorke gaizki.

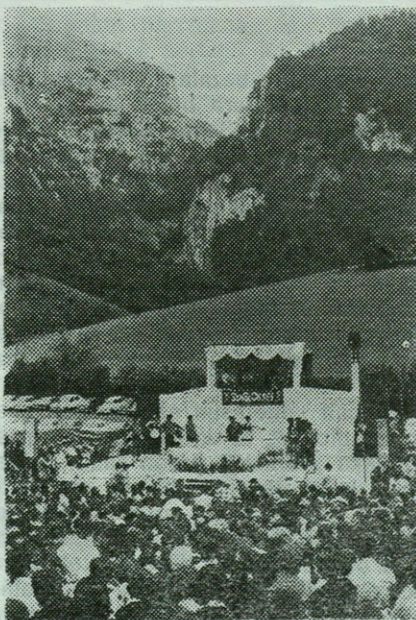
—Liburu hau ez da, noski, nobela bat, erraz irakurtzekoa bai, ordea. Euskera bikaina darabil, beti.

—Zenbait alditan, aldapeko sagarraren adarraren puntaren punta guzietara iritxi nahirik, eta bestetik trongo nagusiari zuzen heldu nahi, repetituxegia iduritzen da trongo honen ingurua. Adarretatik itzultzen den aldioro. Autorearen estiloa ere bada hori, nereko. Ez du nahi nunbait, berriro, garrantzi gabeko bezala utzitako adartxoren batetik inor kantari has dakion.

«Zer dugu Orixeren kontra» liburua gustora irakurri dut nik, eta ez dago, horretarako, guzi-guziarekin bat etorri beharrik.

Badakigu bigarren alea ere bukatua duela Azurmendik. Komeniko litzateke ahalik eta azkarrena argitaratua ikustea. Ikuspegi osoagoa jasoko genuke. JAKINgoek duzue hitza

Jexuxmari MUXIKA

tzurrean sorrerazten digun korapiloa. Natur osagarri eta gizarte osagarriak elkarri estu-estu nahasi eta lotzen zaizkiolarik, Xuberoari hurbiltzen gatzazkion bakoitzean aztikeriazko mundu batetan murgildurik bezala aurkitzen garela egia hutsa da. Eta mundu horrek egiten digun inpresioa are zorrotzago eta dramatikoagoa da, mundu hori urte gutxi barru deuseztatua eta bortxaz desegina gerta litekeela pentsatzen dugunean.

Inpresio horrekin igo nintzen, Atarratze eta Ligi zehar, Kakueta gora Santa Garaziruntz pastoralak ikustera. Santa Garazin Pirineotar giroko eliza erromaniko indartsu eta eder bat dago. Santa Garaziri hurbil, San Martino mugarrria eta leizea daude. Santa Garaztarren betiko hauzoak Erronkaritarak izan ohi dira, onerako eta txarrerako, SANTA GRAZI pastoralaren

te, batetik, eta oso irekia bestetik. Pastoraletako moldeak eta ibilbideak aldeztetik ezarrikoak dira, eta beharrezko da hoi barruan mugitzea. Baiña bestetik pastoralak txit aberatsak dira, denboraren mugak nola nahitxurra babilitezke haietan, eta fikzioa oso elementu sinpleekin aberaski sortu. Pastoralak, lotura oso eta askatasun oso dira. Hori horrela izanik, eta gaurregun bereziki, beharrezko iruditzen zaigu gaiari doakion aldetik pastoralak interesez jatztea. Ez da aski Pastoral den eszenako moldaketa ia ritual hori bere hortan justifikazio bakar bezala hartzea; molde horrek ere, nahiz bere hortan hain aberats eta eder izan, behar du gaiaren dramatizotasuna, kontenido deigarri bat behar du. Eta, behar bada, SANTA GRAZI pastoralaren gaia sakabanatu xamarra izaki; agerraldi bakoitza pintze-

eten bat sortzen dela horrelakoekin. Beste gauza litzateke horrelako harremana (jokalariak eta publikoko jendearen artekoa) lorkizun dramatiko bati burutz balitz, hots, taula jende artera zabaldu nahirik. Baiña bestela egitea arinkeria bat dirudi.

Eguiafhal jaun errejenta ahaleginduzen pastoralak behar bezala zuzentzen eta xuxen eramaten; baiña bazirudien prestaketa aldetiko hutsak edo erdipurdikeriak zeudela. Jokalari batzuk oso ongi eta serio aritu ziren, beste batzuk aldiz ez hainbeste, taula gainean zenbait baldarkeria nabarmen baitzen.

Hala ere, Xuberoako Pastoralak berez da edertasun eta mirarizko mundu. Besteak beste, esan liteke, adibidez, «Satanen» dantzatzeko era bikaina ikusteagatik bakarrik merezi zuela Santa Garaziraino joatea; edo zenbait kanta entzutearren; edo, egia esan, guztiagatik ere, Pastoralak beren osotasunean baitira adierazpen.

Baiña berriro esango dut xehetasunei, xehetasun eta osagarri guztiei behar duten garrantzia eman behar zaie: jatzera, mugimendu, kanta, dantza eta gainerakoei, musika ere barne sartuz (halako desafinazio batzuk ez datoz gaizki, badute grazia bat, baiña marritik pasa gabe, publiko ixtimatuaren belarriak puskatu gabe). Eta bereziki ritmoari begiratu behar zaio, Pastoral osoaren ritmo orokorrari, eta osotasunari, taula gaineko emankizuna bere baitan lilluragarri bihur dadin.

Badakit esaten errazago dela egiten baiño; baiña iñun jenderik baldin bada taula gaineko emankizun bat aztikeriaz antzalda lezakeenik, jende hori xuberotarra da. Xuberotarrek ahal dute, dena ahal dute eta dena eskatu behar zaie.

Bestetik, Santza Grazi pastoralak luze xamar egin zitzaigun; horretan guk dugu errua, ikusle-entzuleok, gaurko ikuskizun neurrietara jarririk baikaude (pare bat ordu); baiña komenigarri litzateke lau bat ordu edo gehiago iraungo duen Pastoral bat atsedean batez moztea, horrela bidenabar janari, edari eta gainerakoak saldu ahal izateko. Atsedean hori ez izatearekin, une berezi batetik aurrera dena sakabanazio gerta liteke, Santa Garazin pixka bat gertatu zen bezala: haurrak negarrez eta edari eske, jendea batetik bestera solas eta molas, janariak, edariak, paperak, etabar. Ez da hori Pastoralari doakion giroa.

Maite ditugu Xuberoako Pastoralak, hainbeste jende biziki maite dituen bezala (xuberotar asko eta asko zen Santa Garazin), eta kritika hauek horretxegatik egin ditugu. Har bitzate Santa Garaztarrek borondate onenaren adierazpen bezala. Ezjakin baten oharrek onartzen badituzte, n ere hauek horixe baitira.

XABIER LETE

ere agertu zitzaigun bezala. Basaburua eta Erronkari arteko muga nagusia Binbaleta da.

SANTA GRAZI izeneko pastoralak hori guztia eta gehiago agertu nahi izan zigen. Ez dakit osoki lortu ote zuen. Zenbait gauzatan bai, beste batzuetan ez.

Nafarroaren Historia eta bere Erresumari doakion zenbait interpretazio eztabaidagarri bazter utziz, Joana D'Albret-en nortasun politikoa adibidez, badago gorabeherarik SANTA GRAZI pastoral hortan. Zenbait gauza gehiegi sinplifikatu da, eta pastoraletako «on» eta «gaiztoen» arteko burrukak taularatzerakoan, desegoki iruditzen zaigu Joana D'Albret «hugonote» zelako Santa Garaztar «katoliko sutsu» etsai eta zanpatzaile bezala agertu nahi izatea.

Pastoralek estruktura hertsia bat du-

lada bat balitz bezala, baiña osotasun dramatiko batetara heldu gabe...

Bestetik, eta Santa Garazira bildu giñen askoren iritziz, pastoralak ahalik eta ongien jokatu behar dira, funts sakratu bati doakion joku liturjiko bat balira bezala; zuhur eta serio behar denean zuhur eta serio, umorean umoretsu, eta beti sakonki. Pastoralak erdi trufaz hartzen badira, edo behar den preparazio sakonik gabe taulartzen badituzte, gainbehera joan litezke.

Zenbait xehetasun ez zitzaigun gusatu. Adibidez, ez da batere egoki pastoreleko «turkak», beren taula gaineko jatzera eta guzti, halako momentu berezi batean jende artera bokadillo, edari eta kantuen paperak saltzera ager ditezten. Nik ez dakit bestetan ere horrelakorik egin den ala ez, baiña egia da ikuslea eta taularen arteko

Irakasleak: oporretan lanera

Maiz eta sarri eskaintzen digu irakaskuntza munduak aipatzea eta zabaltzea merezi duen notiziaren bat. Haurtzaindegia direla, ikastola dela, Unibertsitatearen amets sofritua dela, askotan sortzen da geure aldirikarientzako jaso daitekeen berriren bat.

Gaurkoan irakasleak dira notizia. Hirurehun pasa irakasle inguratu bait ziren joan den astean Donostiara, han, aspaldikoei jarraiki, eraturiko pedagogi ikastaro batetan parte hartuz. Psikologia, sikomotrizitatea, matematikaren pedagogia, hizkuntzaren pedagogia, natur jakintza, gizarte arloa, talde dinamika eta beste hainbat gai arrotu dira kursillo horretako sail desberdinetan. Ohizko gaiak dira, jakina, horrelako ikastaroetan normalki erabiltzen direnak. Ez dugu, beraz, horiek denak banan banan aipatzen zertan ibili beharrik.

Badira, ordea, espresuki aipatzea eta azpimarratzea merezi duten zenbait dato:

—Lehenik eta hasteko, ikastaroan parte hartu duten irakasleen kopuru handia.

—Bigarrenik aipatuko nuke, eta hau bai dela jakingarri, kursilloa gehien bat bertako jendeak zuzendu duela: bai ponentziak, bai seminarioak, bai bestelako lanak hemengo irakasleek zuzendu dituzte. Gai honetan bi aukera zeuden: edo kanpoko izen ospetsuak ekarri edo bertakoak dinamika horretan sartu. Bigarren bide honetatik jo dute gehien bat euskal irakasleek. Kanpoko zenbait ere etortzekoa zen, baina hau dela edo hura dela, batzuk kale egin dute.

—Iker, Gordailu eta Elhuyar bezalako taldeak ere han izanak dira, beren lanak aurkezten eta berauen erabileraz zenbait xehetasun argitzen.

—Flamendar irakasleen elkarteko Sekretario jauna ere azaldu da, hemengo elkartearen berri jasotzera eta, aldi berean, bi elkarteon arteko harremanak abiatzeko asmoz.

—Kursilloak, beste aldetik, zenbait lan-talderi eman dio sorrera. Irakasleak espezializatzen ari dira eta espezialitate bakoitzekoak biltzen hasiak dira. Geroak ekarriko du orain arteko urrats horien fruitua.

Laburki esateko: ikastaroan ez da agertu, noski, euskal irakaskuntzaren dinamika osoa. Bai, ordea, honen alderdi garrantzitsu bat. Eta, beste aldetik, kursilloa gurea eta guretasun horretan nahiko zabala eta irekia izan dela ezingo da, noski, ukatu.

Negatiborik ere izan da, ordea, irakasleek berek aitortu duten bezala: seriotasun guti sar-orduetan, prestaketa arina zenbait seminariotan, gai interresgarriak ordu berean emanak izanik, beste zenbait ordu nahiko ahul eta huts gertatzea; beste aldetik, zenbait ponentzian ez da gorde behar bezala teoria eta praktikaren arteko oreka.

Gogoan hartzekoa da, bukatzeko, oraindik ere sortzen ari den irakasle elkartearen fruitu izan dela kursillo hau eta nahiko presaka muntatua gainera. Dena den, betiko derrotisten pessimismoa gezurtatzeko adinakoa izan da, behintzat, eta hori, bere apalean ere, ez da guti.

TXURDIN

U. E. U. Filosofiako mintegia

Aurtengo saioen bigarren astean filosofiako **mintegi** bat eratzea pentsatu dugu. Hiztegigintzaz gain zera hartzen dugu xedetzat, analisis berezi zenbaitetik abiatuz problematika zabal bezain funtsezko bat aztertzea, esan nahi baita kultura-politika-ideologia-zientzia-filosofia inguruko problematika zelai filosofikoan aztertzea.

Horretarako moldatu dugun egitaraua haxe duzu:

Abuztuak 23, astelehena.

Antton Artamendi: «Unibertsitatea eta euskal gizartea».

Abuztuak 24, asteartea.

Jon Sudupe: «Filosofia eta politika gintza».

Abuztuak 25, asteazkena.

Jesus Mari Larrazabal: «Matematikagintza eta praktika filosofikoa».

Abuztuak 26, osteguna.

Aurreko egunotan erabilitako hitzegiaren azterketa.

Abuztuak 27, ostirala.

Solasaldi ireki bat honako gai honi buruz: «Filosofia zer ote?».

Ohar bezala zerau erantsi nahi dugu, alegia mintegi hau guztiz irekia uzten dugula beste edonork bere gairen bat aurkeztu nahi balu ere. Area go, eskatu ere eskatuko genuke norbaitek istudio filosofikoren bat presatua balu, Uztaritzeko mintegian ager lezan. Kasu honetann abuztuaren 23an, astelehenean, ikusiko genuke egitaraua nola alda.

A.A. - J.S. - J.M.L.

ERLOJU

ETA

BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10

Urrut: 41 77,51 - 42 77 00

DONOSTIA

Uda berriko lore eder bat,
iausi nintzen maitatzera.
Egun argi ta dizdiratsuan,
ertena bide ertzera.
Nere biotza etzedin eldu,
alako batez lertzera.
Kostata baiña ausartu nintzen,
berakin izketatzera.

— 2 —

Esan bear dut nolakoa zen,
nik maitatutzen nuana.
Gorputza zuen liraiña eta,
begiz berriz izar bana.
Urre gorritzko sorta zintzilik,
ille gisa zeramana.
Aoan berriz ezti guziak,
berarekin zituana.

— 3 —

Arritzekoa ez den bezela,
geldi nintzen txoratua.
Aren itxurak bai zirudien,
uda berri loratua,
Gizonen mintzoz izango nuke,
ura ezin goratua.
Iñoiz neretzat ez izan arren,
askotan gogoratua.

— 4 —

O amodio biotzekoa,
oso garratza zerade.
Maite duana baldin ez bada,
egiten maitean jabe.
Senti izan dut nere barrua,
kixkaldutzeraiño labe.
Esperantzarik izan ez eta,
esperantzaren mirabe.

— 5 —

Obe nukean ez banintzaion,
Iñoiz joan maitasun itzez.
Ala ez nuen nere biotza,
arkituko zori gaitzez.
Maite ninduan galdetu eta,
berak esan zidan ezetz.
Maite minduak bakarrik daki,
olako mementu beltzez.

— 6 —

Aitormen arek utzi ninduen,
nunbaite era bat triste.
Arritzekoa ere ez baita,
maite bai nuen ainbeste.
Berare pozik gelditu zanik,
iñork ez dezala uste.
Penaz beterik esaten zidan,
neska geio badagozte.

— 7 —

Nola bait ere agertzekero,
orduko une estua,
Ura ziteken amodioan,
baietza ta ezezkoa.
Nik maite nuen uso ederrak,
luzatu zidan eskua.
Esanaz ola gertatutzea,
nunbait zen bearrezkoa.

— 8 —

Ezin sinistuz gelditu nintzen,
ark maite ez ninduela.

Bere biotza beste batekin,
txoraturik zegoela.
Nikere agur egin nion ba,
triste al nuen bezela.
Eta bistatik azkar aldegin,
lertuko nintzen bestela.

— 9 —

Ortxe asi zen pixka bateko,
neretzat kalbarioa.
Ezin agortu biotz zauritu,
aren odol jarioa.
Neska geiago badaduzkazu,
zer kontseju serioa.
Ala etzegon jarraitutzerik,
zetorkidan erioa.

— 10 —

Urte pare bat etzen gertatu,
goxoa edo leguna.
Beti oiñazez beti tristuraz,
barrutik biotz biguna.
Alako batez berriz orratik,
eldu zitzaidan eguna.
Beste neskatxa baten irriak,
zerbait berpiztu ninduna.

— 11 —

Gozoa zen bai neskatxa orren,
itxaropen irri-parra.
Adieraziaz ni ez nintzela,
sufritzen nuen bakarra.
Alperrik ortxe galduko zela,
gure maitasun indarra.
Bere iritiz txuka zezaken,
orduko nere negarra.

— 12 —

Lur jota bean nengon garaian
lagundu zidan goratzen,
Ordaiñez ezer eskatu gabe,
ni ondo naiz gogoratzen.
Gero ta geio asitakuan,
elkarrena alboratzen.
Berriro nigan amodioa,
nabaitu nuen loratzen.

Uda berrian txorien kantak,
goiztarra pozten dun antzez.
Nere barrua sentitzen nuen,
arintzen lengo zalantzez.
Ori guzia aitaturatuko,
aingerutxo orren lantzez.
Larros baratza biurtu arte,
len zegoena arantzez.

— 14 —

Arantza ere bear orratik,
sortuko bada larrosa.
Bestela nola ezin diteken,
lore ederrikan osa.
Batek samintzen gaituan ainbat,
besteak gintzake goza.
Arantz arteko larrosa orrek,
eman zidan bizi poza.

— 15 —

Amodioak mindu ninduen,
amodioan gaziak,
Len-e badira amodioan,
bidez galdu eraziak.
Ni ortaraiño ez naiz iritxi,
Jaungoikoari graziak.
Maiteiño berri frutu eman du,
zuk ereindako aziak.

— 16 —

Amodioa amodio da
amodioan medioz,
Samiñen samiñ biur diteke,
samindurik zenbait biotz.
Amodioz ia bizia,
egin-dakoan adios.
Amodiozko amodioak,
berpiztu nau amodioz.

— 17 —

Maite ninduen maite maitea,
nire eldu maitatzera.
Maitasunaren maitetasunez,
maite minduen antzera.
Eguzki printzen dizdiz goiztarra,
datorren lez goiz intzera.
Zillar urrezko dizdira ori,
neretzat ZU izan zera.

LEZO

U.E.U.

JAIALDIA

Agur denoi,

Datorren abuztuaren 16tik 28ra arte Uztaritzen da Udako Euskal Uni-
bertsitatea.

Antolatzaileen asmoa da gau guziraiko jaialdi bat egitea:

—Uztaritzen Landagoyen tokian

—Abuztuaren 21ean, larunbaterekin.

Jaialdia arratseko 10etan hasiko da eta bukatuko... goizaldirat.

Beraz Uztaritzera deitzen zaituztegu Euskal kantari, txistulari, dan-
tzari etab. guztiak, jaialdian parte hartu nahi duzen guztiak.

Argitasun gehiago nahi baduzue, jo U.E.U. ren antolatzaileen ganat:

—IKAS Baionan

—Elhuyar taldea Donostian

—E.K.M. Bilbon

—Euskaltzaindia Bilbon

—Bai eta ere E.K.T. ko arduradunei.

Zuen erantzunaren zai gaudela, gure agur beroenak onarkizue.

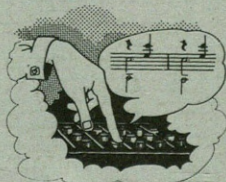
Antolatzaileen izenean
Ikas-eko idazkaritza

**Sounder,
udarea bezain gozoa.**

Gustagarria, bizia,
samurra da Sounder.
Tekladu bakarra,
eta eskuin hutsez
melodia osoa

jotzen du
Botoi bakarra eta
ezkerreko behatz batez
akonpainamendu osoz laguntzen du.

Aho-gozatzen den
musika da Sounder
Udarea bezalal

Triste aldian alaitzeko
eta alai aldian jolasteko
balio du.

Edozer jotzen du,
eta musika-tresna guztien
hotsak ateratzen ditu.
Ez da musika jakin beharrik.

Udarea bezain merke eros daiteke.
Hilean 1.500 eta zeurea duzu.

SOUNDER

BENGOA

Elektronikoetan munduko markarik onena.

